

Nr 2 1971
Årgång 23
Pris 2:50

vi människor

*ПОД КРАСНЫЙ СТЯГ,
В РЯДЫ С МУЖЧИНОЙ! —
БУРЖУАЗИИ СТРАХ НЕСЕМ!*

Svenska Kvinnors Vänsterförbund

Svenska Kvinnors Vänsterförbund har i korthet följande historia. 1914 bildades Föreningen Frisinnade Kvinnor under parollen: Mot krigspsykos, för demokrati och för kvinnornas likställighet. År 1931 utvidgades förbundet så att ett samarbete blev möjligt mellan alla kvinnor som önskade en samhällsutveckling i vänsterriktning. Då fick förbundet sitt nuvarande namn.

Förbundet vill verka för fullständig likställighet mellan kvinnor och män och för kvinnornas deltagande i full utsträckning på alla områden av det ekonomiska, sociala och politiska livet; för erkännande av och respekt för kvinnornas värdighet i familj och samhälle.

Förbundet vill verka för samarbete mellan kvinnor i alla länder och med all kraft deltaga i strävandena att uppnå och befästa en varaktig fred, allt framtidsarbets grundval.

År 1946 anslöts Svenska Kvinnors Vänsterförbund (Swedish women's left federation) till Kvinnornas Demokratiska Världsförbund (KDV).

KDV hade 1969 anslutna organisationer i 90 länder med omkring 200 miljoner medlemmar.

KDV har nu tillerkänts konsultativ status I (tidigare hette det A) hos FN:s ekonomiska och sociala råd. Endast 16 organisationer har denna status vilken innebär rätt att yttra sig vid rådets sammanträden och att framlägga egna förslag muntligen eller skriftligen.

Ur en årsberättelse

När SKV den 15—16 maj håller sitt förbunds möte är det göteborgsdistriktet som står för värdskapet. Det är ett distrikt som präglas av aktivitet och framåtanda och som kan glädjas åt att ha många goda organisationer i sina led. När vi i november hade besök av **Ma Thi Chu** och **Tran Thi Hanh** från Syd-vietnams Nationella Befrielsefront kunde våra göteborgska väninnor samman med FN-studenterna samla c:a 500 personer till ett möte där de vietnamesiska gästerna talade.

Den största avdelningen i Göteborg är **Bjurslätt**. Dess verksamhetsberättelse för 1970 har nyligen kommit oss tillhanda. Under rubriken "Möten och festligheter" läser vi:

"Under året har hållits 16 styrelse- och gruppleadmöten där mellan 10—15 gruppleadare varit närvarande. Nio medlemsmöten har hållits, därav två i samband med fester arrangerade av avdelningen och två möten tillsammans med de övriga avdelningarna. Anslutningen har varit mellan 40—50 medlemmar. Styrelsen har försökt göra mötena så omväxlande som möjligt med både allvarliga och lättare program...

Ur mötesprogrammen kan nämnas:

På januarimötet talade havsbiolog Åke Larsson om miljöförändringar i sjöar och vattendrag. På årsmötet i februari bjöd avdelningen på kaffe och smörgåsar samt underhållning av fru Hildur Utanskog. I mars talade Kirsten Persson om kommunalpolitik. "Värmlands-Sonja" sjöng och spelade. På aprilmötet berättade 3 representanter från Emaus-Björkå om sin verksamhet. Vid septembermötet rapporterade Lena Nylén från Östersjöveckans kvinnokonferens i DDR. I oktober diskussionsmöte gemensamt med distriktet. Ämne: Abortfrågan. I panelen: Dr Dandenell, fil. kand. Barbro Backberger, kurator Rose-Marie Haitkin-Jansson. På novembermötet informerade ingenjör Sven Henriksson och arkitekt Stig Larsson om stadsplaneringen i Göteborg."

I december hade avdelningen lucia-fest och samlade in 500 kronor till SKV:s vietnamsamling!

Har du uppmärksammat

att vi i syfte att bredda läsekretsen erbjuder årsprenumeration på vår tidning för kr. 5: — i de fall våra läsare vill intressera vänner och bekanta för den. Du kan alltså sända oss en femma åtföljd av namn och adress på din vän eller bekant och hon eller han får tidningen under 1971.

Bilaga medföljer

vi människor

Nummer 2 1971 — 23:e årg.

Ansvarig utgivare:
VALBORG SVENSSON

Redaktionskommitté:
HILLEVI SVEDBERG
KATJA WALDÉN
HJÖRDIS LEVIN
ELISABETH VON HELAND

Vi Mänkor utkommer med fyra nummer om året

Prenumerationspris per år 10 kr
Postgiro 5 13 23

SVENSKA KVINNORS
VÄNSTERFÖRBUND
Box 3021, 161 03 Bromma
Tel. 08/87 79 14

Sjuhäradsbygdens Tryckeri AB, Borås 1971

Omslagsbilden är hämtad ur en mapp med ryska revolutionsaffischer, som utgivits av Askild & Kärnekulls förlag.

Semesterresenärer med anspråk väljer semesterresan med

- BRA RESMÅL
- GOD SERVICE
- LÅGA PRISER

Beställ vårt program

BOKA NU! bokningarna
till sommarresan.
i full gång!

FOLKTURIST

Amiralsg. 11. Tel. 040/12 14 60
211 41 MALMÖ

Tålmod och enighet

Två saker talar man mycket om i Vietnam: tålmod och enighet. Tålmod brukar knappast räknas till de revolutionära dygderna och det saknar onekligen le-lande klång.

Vietnamesiskt tålmod inbegriper som var och en förstår inte någon passivitet. Tålmod i Vietnam det betyder att bygga en ny bro innan den gamla börjat kallna efter bombardemanget, det betyder som vid trikåfabriken Svalan att sätta i gång vävstolarna i en kvarvarande del av fabriken dagen efter den övriga delen bombats sönder. Det betyder att lugnt evakuera barnen i skolorna, att hälsa på dem på söndagarna som det vore fråga om en utflykt, att bygga sjukhus och förlösningsshem som om man skulle få arbeta ostört rätt in i en lysande framtid. Detta tålmod bottnar i en orubblig tro på framtiden och en absolut förvisning om seger över världens starkaste militärmakt — en optimism över alla gränser.

Från tålmod är inte långt till enighet. Ett oändligt tålmod har fordrats för att bygga upp den hållfasta vietnamesiska nationella enigheten. Den har man sannerligen inte fått till skänks.

Vi har de många minoriteterna, sextio olika folkslag, tillsammans ungefär två miljoner av Vietnams trettiofem miljoner invånare. Minoriteterna var i stor utsträckning primitiva nomadfolk, sinsemellan

splittrade och misstänksamma mot de mer kultiverade vietnameserna. Man berättade i Vietnam, hur vietnameser slagit sig ned bland dessa människor, levt med dem i månader och år, lärt dem läsa, bekämpat deras sjukdomar — bland bergsfolken räknar man t. ex. att 100 procent hade eller hade haft malaria — och slutligen övervunnit deras misstro. En misstro som på sin tid kraftigt underblåstes av den franska kolonialmakten.

Så har vi de religiösa motsättningarna. Huvudparten av befolkningen är buddhister av olika schatteringar. Under den USA-underställda Diem-regimen tvingades alla uppge sina religioner, ateist var lika med kommunist lika med döden, de revolutionära valde då buddhismen. Katolikerna stöddes av de koloniala regimerna och katoliker beklädde höga poster i administrationen. När Vietnam delades flydde många katoliker söderut, då man var rädd för förföljelser, men många blev kvar. Nu kämpar katoliker och buddhister sida vid sida. I den katolska Ninh Binh-provinsen som vi besökte såg vi mängder av bombade kyrkor och i en liten by förklarade man — efter första bombningen anmälde sig tio unga pojkar som frivilliga.

Nordvietnams enighet och slagkraft gör folket ööverbinnenligt.

E. P.

UR INNEHÅLLET.	Sid.
1 maj 1971	3
Stridsrop för jämlikhet. Eva Palmaer ..	4
Upp till kamp för fri abort. Barbro Backberger	5
Barn ligge ogill	7
Moderskapets kval. Isadora Duncan	8
Den ojämlika skattereformen	9
Barnstugeutredningen. Louise Waldén ..	10
Nord-Vietnams ambassad svarar de amerikanska pilotstruerna	13
Kvinnokamp i Lund	14
Pariskommunen 1871	16
Politiska visor. Gunder Hägg	18
Varning för Den Nya Romantiken	20
Om Saltsjöbadskonferensen. Ulla Torpe ..	21
Frihet för Angela Davis	22
Nativiteten i Sverige och världen. Erland Hofsten	23
Vad kan vi lära av Familjekampanjen? ..	24
Recensioner	25
Krigsföring med BC-vapen. Andrea Andreen	26
Dö för Gulf. Sara Lidman	27
Vad menar Morgonbris?	30
För Vietnams kvinnor och barn	32

På möten arrangerade av SKV i Bromma, Sundbyberg, Fyrklövern och Innerstaden i Stockholm samt ett möte arrangerat av Svenska Vietnamhjälpen och SKV har Eva Palmaer berättat om sin resa i Vietnam och medlemmar av Nord-Vietnams ambassad har talat. Resolutioner har antagits där man kräver att den svenska regeringen erkänner Syd-Vietnams provisoriska regering, bryter med Saigon-juntan samt överlämnar den utlovade humanitära hjälpen på 200 milj. kr till återuppbyggnaden av Nord-Vietnam.

Stridsrop för jämlikhet

Kommunstyrelsen i Stockholm har sedan 1952 en kommitté för kvinnofrågor. Kommittén har tidigare publicerat flera utredningar och nu nyligen har den utgivit "Program för jämlikhet mellan kvinnor och män". Sekreterare har varit Brita Åkerman, vilket borgar för vederhäftighet och klarhet.

Huvudsakligen behandlas givetvis förhållandena i Stockholm och Stor-Stockholm, men det hindrar inte att slutsatserna har intresse också för icke-stockholmare — förhållandena är ju rätt likartade i hela vårt land.

Arbetsmarknaden och framtidsplaneringen är huvudtema.

Några prov på löneskillnader inom den kommunala sektorn. Exempel från den kommunala personalstatistiken för landet i dess helhet visar att 36.000 kvinnor och 2.000 män har lönegrad 6—10 (1.500—2.000 kr per månad), 26.000 kvinnor och 12.000 män har lönegrad 11—15, men 3.593 män och 648 kvinnor har lönegrad 26—33.

Bland de landstingsanställda överväger de lågavlönade kvinnorna ännu mer, där finner man 51.000 kvinnor men bara 3.000 män i lönegrad 6—10. Exempel från Stockholms lönestatistik visar att när lönen beräknas som årslön vid heltid har mer än $\frac{2}{3}$ av kvinnorna en månadslön som är lägre än 2.000 kr, medan nära hälften av männen har en månadslön som överstiger 2.500 kr.

Kommittén kräver en rad åtgärder för att rätta till förhållandena samtidigt som man understryker att problemet jämnare arbetsfördelning män—kvinnor dels är förhandlingsfrågor för LO och TCO — flexibla arbetstider, lika lön — dels statliga angelägenheter — arbetsmarknadsutbildning, vuxenutbildning och ungdomsskolor. Så har vi nyckelproblemet barntillsyn, boendemiljön och kommunikationerna som både stat och kommun svarar för.

Kommittén kräver att Stockholm skall genomföra en försöksverksamhet där så att säga män och kvinnor byter yrke, man skall försöka få män till s. k. kvinnliga yrken och vice versa, som exempel pekar man på att man i höstas startade en kurs för barnskötare med 16 deltagare, alla manliga.

Man vill ha lättsköttare hushåll och går in för servicehus.

Kommittén trycker hårt på daghemsfrågan. Man framhåller att det för barnens bästa är lämpligast att de vistas åtminstone från 2—3-årsåldern i en miljö där de får kontakt med jämnåriga och vuxna, som alltså inte behöver vara föräldrarna, samtidigt som man understryker föräldrakontaktens stora betydelse. En trång stadslägenhet utan syskon är en

föga stimulerande miljö, det kan vi nog alla intyga.

Så här ligger det till med daghemsplatserna i Stockholm. De officiella utbyggnadsplanerna för daghem i Stockholm innebär 12.000 daghemsplatser vid mitten av 1970-talet. En mer realistisk siffra är 25.000 platser, säger kommittén. Men det gäller inte bara antal platser utan i ännu högre grad kvaliteten hos verksamheten. Kommittén kräver en alldeles ny satsning för barn och ungdom. Så här skisserar den sitt förslag:

"I varje bostadsområde har föräldrar och barn kontakt med vad vi vill kalla barncentrum (lokalmässigt förlagt till exempel till vad som med nuvarande planering är den centrala barnstugan i området). Föräldrarna kommer till barncentrum och diskuterar hur de vill ordna det för sina barn. Förvärvsarbetande föräldrar till förskolebarn överväger om deras barn passar bäst i smådaghem eller i det större daghemmet. Skolbarn kan få plats i fritidshem antingen i anslutning till skolan eller i anslutning till daghemmet. Föräldrar och andra vuxna som själva har den huvudsakliga tillsynen över sina barn får del av pedagogisk diskussion och lekmaterial och kan få sina barn placerade i lekgrupper eller i lekskolor."

En nedslående läsning utgör avsnittet om framtidsplaneringen för Stockholm.

En förutsättning för realiserandet av drömmen om jämlikhet är att möjligheterna föreligger. Barnen skall tas om hand, kommunikationerna skall vara skapliga, bostäderna lämpliga osv. Men framtidsplanerarna i Stockholm utgår från att procenten förvärvsarbetande mödrar skall vara ungefär desamma år 2000 som i dag och att familjerna skall fungera ungefär som de gör nu.

Man räknar med något stigande antal yrkesarbetande gifta kvinnor fram till 1980, men sedan skall det av outgrundlig anledning vara stopp. År 2000 antar man att tydligen ungefär hälften av gifta kvinnor med barn skall vara "försörjda" och ansvariga för hemmets skötsel i en familj av traditionellt slag.

Dessa prognoser skall användas för planering av stadsmiljö, byggande, kommunikationer och daghem (se ovan), de kommer givetvis att styra utvecklingen och "fungera som självuppfyllande profetior" enligt kommittén!

Här gäller det för oss alla att se upp, om inte utvecklingen skall stagnera. "Program för jämlikhet mellan kvinnor och män" ger oss utomordentliga vapen i hand.

Eva Palmaer

Abortkommitténs betänkande som nyss har lagts fram utmynnar i stort sett i en rekommendation att behålla den nuvarande abortlagen, d v s i praktiken frånta kvinnorna rätten att bestämma över sitt eget liv. Detta trots att en klar majoritet av de svenska kvinnorna i fruktbar ålder uttalat sig för fri abort. Barbro Backberger kritiserar betänkandet och ger en situationsbild från februari —71.

Upp till kamp för fri abort!

Efter sex års flitigt (?) arbete har nu den statliga abortkommittén lagt fram betänkande. Betänkandet utmynnar i stort sett i en rekommendation att behålla den nuvarande abortlagen. Denna lag innebär att svenska medborgare som olyckats att födas till kvinnor men som är myndiga, röstberättigade och självförsörjande också i fortsättningen tvingas underkasta sig ett förödmjukande förmyndarskap då det gäller att bestämma över sin egen kropp och sitt eget liv.

Sverige lär vara en demokrati. Demokrati betyder folkstyre. Det inskräps noga bl. a. i skolan och på tidningarnas ledarsidor. Rätten att styra sitt eget liv gäller märkligt nog inte majoriteten av folket, nämligen kvinnorna. Enligt en statlig utredning, "Om sexuallivet i Sverige" (SOU 1969: 2) har en klar majoritet av de svenska kvinnorna i fruktsam ålder uttalat sig för fri abort. Av de kvinnor som aldrig varit gravida var 54 procent för fri abort, av kvinnor som haft en önskad graviditet var 58 procent för och av de kvinnor som haft en oönskad graviditet var 61 procent för fri abort.

Har inte abortkommitténs medlemmar satt sig in i dessa fakta?

Kan då makthavarnas motvilja mot att ge kvinnorna fri abort motiveras med att samhället på ett tillfredsställande sätt tar hand om mor och barn efter en påtvingad födsel?

Sanningen är den att samhällets omtanke om det ofödda barnet upphör i samma ögonblick som man avslagit ansökan om abort. Samma kvinna som nyss ansågs helt inkapabel att ta ansvaret för sitt eget liv lämnas totalt ensam då det gäller att ta ansvaret för sin egen och det väntade barnets existens. Det vore ju logiskt om man efter en avslagen abortansökan gjorde födandet till en så positiv händelse som möjligt. Men tvärtom behandlas de flesta barnaföderskor, antingen det barn de föder är önskat eller inte, på ett nonchalant och brutalt sätt. Någon information om vilka smärtlindringsmetoder som finns tillgängliga får inte kvinnorna på mödravårdscentralerna, inte heller information om att man *har rätt att begära smärtlindring*. Över veckosluten finns inga narkosläkare tillgängliga på kvinnoklinikerna — *av kostnadsskal*. (Däremot på kirurg- och olycksfallskliniker!)

Enligt en intervjuundersökning som fil. kand. Elisabeth Lagercrantz gjort med kvinnor som fött barn på två av kvinnoklinikerna i Stockholm framkom-

mer det att 73 procent av de intervjuade kvinnorna ansåg smärtlindringsmetoderna som otillräckliga. 30 procent av dem betecknade smärtorna under förlossningen som "nästan outhärdliga". Undersökningen visar dessutom att moderns negativa upplevelse av förlossningen sätter spår både hos modern och hos barnet. Barn till mödrar som upplevt havandeskap och förlossning negativt utvecklas långsammare än andra barn. Barnet till en kvinna som först tvingats föda fram barnet efter en avslagen abortansökan och sedan upplever en chockartad förlossning löper naturligtvis risken att få sin utveckling till en harmonisk människa skadad i dubbel måtto.

Att daghemssituationen är förtvivlad har påpekats många gånger men måste upprepas. 38.000 daghetsplatser står till förfogande för 760.000 barn i förskoleåldern — alltså för 5 procent av barnen.

Låginkomstutredningen har visat vilka stora klyftor som finns mellan männens och kvinnornas genomsnittliga inkomster. Många lågavlönade kvinnor är ensamma familjeförsörjare. I nr 1 av "Kvinnobulletinen", som utges av Grupp 8, skriver en ensam mamma, Siv Jansson, om de ensamma mödrarnas situation:

"... 1966, då de kvinnliga enföräldrarna var ungefär 115.000, hade bara 50.000 av dem egna bostäder, 61.000 tjänade 10.000 kronor eller mindre per år, 97.400 tjänade 18.000 eller mindre per år. Mer än en tredjedel av Sveriges barn växer upp i låginkomsthem. Med få undantag återfinns enföräldrarnas barn i denna grupp.

Kvinnan anses alltså kapabel att med mycket små ekonomiska resurser föda och fostra sina barn, däremot inte kapabel att själv bestämma om hon vill föda barnet eller inte. En dubbelmoral utan like!..."

Alltså: Dålig behandling på mödravårdscentraler och kvinnokliniker, usel barntillsyn och diskriminering på arbetsmarknaden — det är vad kvinnorna bjuds av det samhälle som tvingar dem att föda barn. Hur länge ska vi finna oss i det?

Det är en ganska utbredd uppfattning att vi inte behöver en lag om fri aborträtt. Många lever i den villfarelsen att vi redan i praktiken har fri abort. Det är sant att en mycket hög procent av alla kvinnor som söker legal abort också får sin ansökan beviljad. Ändå får man inte vika från kravet på kvinnans självbestämmanderätt. Till det finns flera skäl:

Det är för det första självklart att varje vuxen

person ska få träffa så viktiga avgöranden själv. Att kvinnan däremot ska ha rätt till stöd och hjälp från socialarbetare och läkare *om hon så önskar* är en annan sak. Men i nuvarande läge påtvingas kvinnorna "hjälp" och utsätts för förödmjukande och utdragna förhör av personer som ofta har konservativa värderingar.

För det andra: Om kvinnan själv fick avgöra om hon ville föda barnet eller göra abort, skulle man slippa det tidsödande utredningsförfarandet. Därmed skulles man också bli av med de sena aborterna, som är psykiskt och fysiskt obehagliga både för kvinnorna, för läkarna och för avdelningspersonalen. Detta gäller både om man gör operativa ingrepp eller en koksaltinjektion. En stor del av motviljan mot aborter hänger ihop med att de sena aborterna är

så upprivande för alla inblandade parter: Fri aborträtt fram till tolfte veckan (alltså fram till den tidpunkt intill vilken man kan göra abort med skrapning) skulle göra slut på eländet.

För det tredje: Så länge inte kvinnorna garanteras laglig rätt att själva träffa sitt avgörande kan kvinnan heller aldrig känna sig säker. Vad hjälper det att lagen tillämpas generöst vid *en* tidpunkt? När de makthavande finner det lämpligt, kan man börja att tillämpa lagen mycket mer återhållsamt igen.

De svenska kvinnoorganisationerna har under långliga tider inte kunnat enas om en stor gemensam aktion. Arbetet på att genomdriva lag om fri aborträtt borde kunna vara en lika enande fråga som en gång kampen för rösträtten. Tre kvinnoorganisationer, Svenska Kvinnors Västerförbund, Socialde-

Bild ur livet februari -71

Den nuvarande abortlagen tillämpas generöst. Men hur behandlas kvinnorna under den utredning som de tvingas underkasta sig innan aborten beviljas?

Ett fall bland många vid ett stort stockholmsjukhus gestaltade sig så här, vid ungefär samma tidpunkt som abortkommittén lade fram sitt betänkande. Den abortsökande kvinnan var i trettiofemårsåldern, ogift, självförsörjande. Hon hade haft ett kärleksförhållande med en färgad gift man. Själv studerade hon på lån (vilket innebär mycket dålig ekonomi) och bodde i en trång lägenhet. Den socialkurator som hon hade kontakt med under utredningen uppträdde mänskligt och korrekt. Chocken kom hos psykiatern (psykiater betyder som bekant själsläkare!). Han inledde med att fråga:

— Här står att ni är fil. mag. Vad kallar man en sån då?

— Det går bra med fröken.

— Jaha, sätt sej då, fröken.

Läkaren började därefter läsa igenom handlingarna. Av dem framgick det att fadern till det väntade barnet var färgad och gift. Det framgick av läkarens reaktioner att han ansåg detta vara höjden av moraliskt förfall:

— Jo, det var just en snygg historia det här. Utfrågningen fortsatte:

— Är ni kär i honom?

— Jag använder inte just det uttrycket men jag tycker mycket bra om honom.

— Så ni har bara samlag med honom då?

— Jaa, så kan man kanske uttrycka det.

— Ni menar alltså att man kan gå och lägga sej med nån utan att vara kär i honom. Han kanske har en massa tillfälliga förhållanden...

— Men det kan väl inte jag lägga mig i.

— Så han kanske går och fröar av sej med små svarta ungar över hela stan då?

Samtalet kom därefter in på varför kvinnan sökt abort. Kvinnan talade om att hon nog vägt skälen för och emot och att hon efter noggrant övervägande beslutat sej för att inte föda fram barnet. Läkaren:

— Har ni tänkt på att det snart kan vara för sent? Förresten är det inte normalt att leva som ni gör, alla normala kvinnor vill ju ha barn.

Kvinnan är ur stånd att klart redogöra för vad som sades under senare delen av samtalet eftersom hon då var så chockad och förtvivlad över läkarens attityd att hon inte kan erinra sej vad som hände. Hon kommer dock ihåg att läkaren om igen kom tillbaka till sådana frågor som:

— Tänker ni inte gifta er nån gång?

— Så ni tänker aldrig börja leva ett normalt liv?

Kvinnan var efter detta förhör svårt nedbruten i flera dagar. Hon beskrev situationen som den mest förödmjukande hon någonsin upplevt. Det värsta var medvetandet om att läkaren helt hade hennes öde i sin hand — om hon stötte sig med honom hade han kunnat avstycka aborten.

Denne läkare som alltså inte bara har fördomar mot kvinnor utan tydligen också är fullproppad med rasfördomar har under lång tid haft hand om abortärenden. Hans inställning till kvinnor och färgade kan befaras vara ganska utbredd i läkarkåren. Vi har i alla fall inget som bevisar att motsatsen är fallet.

En lag som leder till sådana konsekvenser då den tillämpas i praktiken måste snarast avskaffas!

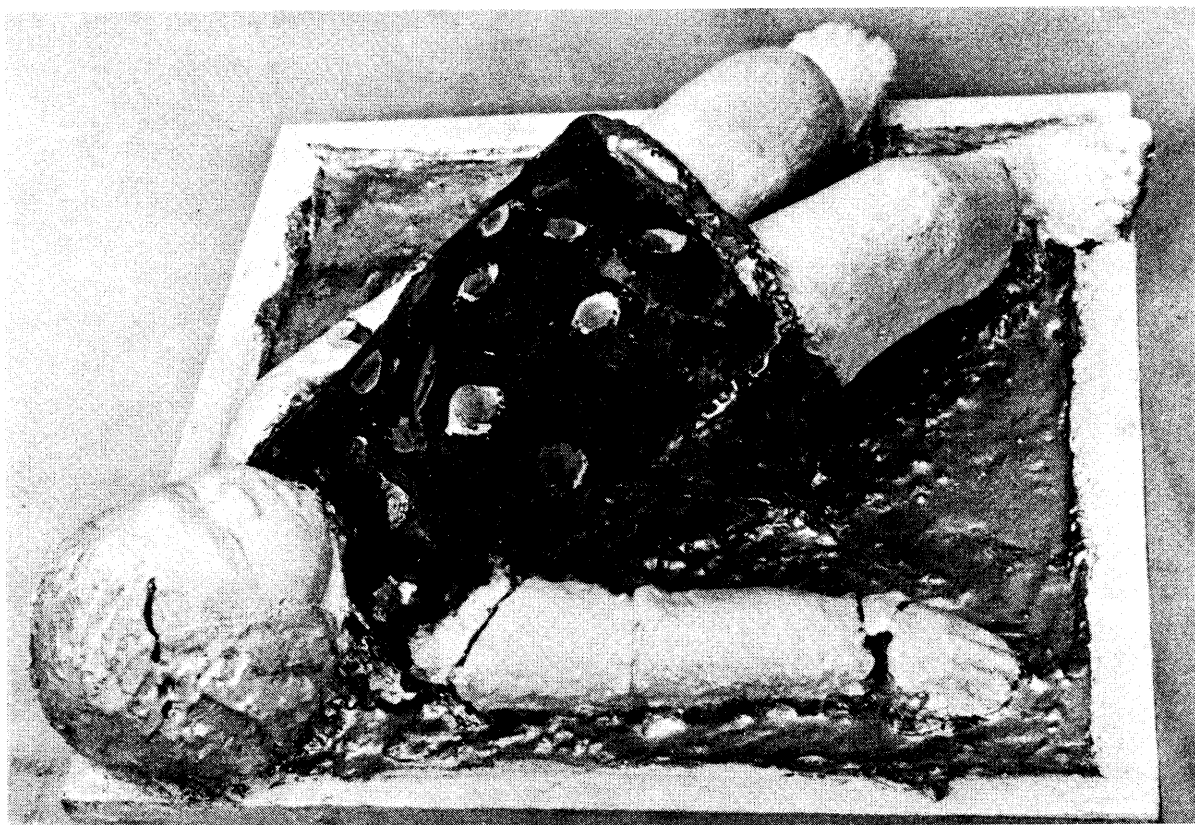
mokratiska kvinnoförbundet och Grupp 8, har tagit ställning för fri abort. Det är vår självklara plikt som tillhör dessa organisationer att arbeta på att det lagförslag som så småningom kommer att följa på abortbetänkandet, *inte* följer kommitténs rekommendationer. Det borde också vara vår uppgift att påverka de övriga kvinnoorganisationerna att ta ställ-

ning för kvinnans rätt att själv avgöra vad hon vill göra med sitt liv.

Vårt krav bör vara:

Fri abort fram till tolfte veckan. Rätt men inte plikt att konsultera socialarbetare. Kostnadsfri tillgång till preventivpiller för såväl kvinnor som män.

När sätter vi igång?

Barn ligge ogill

Barnmisshandel är ytterst vanlig i Sverige, och i en rad andra länder, den kallas ofta för aga av vuxna människor, som borde vara skyldiga att veta att det är ineffektivt ur uppfostringssynpunkt och farligt att slå såväl barn som vuxna. Ibland — några gånger varje år — leder misshandeln till döden för offret, och stundom sker det under så upprörande former att det blir extrarubriker på tidningarna. Efter några dagar kommer andra sensationer, in-tresset tonar bort och misshandeln pågår oförändrat.

Hur länge skall detta fortsätta?

Socialstyrelsen gjorde en utredning, som publicerades 1969, där fruktansvärda förhållanden blottades. Sakkunskapen är dock ense om att endast en ringa del av misshandelsfallen är kända.

Svårast utsatta är de små barnen under tre år, som inte har en chans att berätta om sitt liv. Barnavårdscentralerna borde vara skyldiga att genom-

hembesök göra sig en uppfattning om barnets situation — givetvis alla barns. Det är ett krav som nu ställs och i vilket vi naturligtvis instämmer. Ätminstone den fysiska misshandeln borde man då kunna få reda på och den eller de skyldiga stå till svars. De straff som utdömes är i regel mycket milda — barn ligge ogill liksom gycklaren och smålänningen enligt västgötalagen. Ännu viktigare än denna kontrollerande verksamhet är dock en utbyggnad av daghemmen, så att plats finnes för alla, där bör också de såväl fysiska som psykiska följderna av misshandel kunna uppdragas och motverkas.

Så länge som barnen betraktas som föräldrarnas egendom utan egentliga rättigheter i likhet med övriga medborgare är de strängt taget slavar. Hur slavar kan behandlas lär oss historien, både äldretiders och nutidens.

E. P.

Moderskapets kval

— Vi sutto alla en dag och drucko vårt eftermiddagste, då jag kände en stöt, som om någon sparkat mig i ryggen, och därefter en våldsam smärta, som om någon drivit en borr in i ryggraden och försökte öppna den. Från detta ögonblick började marterna, och jag var som ett offer i händerna på en väldig och skoningslös bödel. Knappt hade jag hämtat mig från ett anfall, förrän nästa kom. Tala om spanska inkquisitionen — ingen kvinna som fött barn skulle någonsin frukta den! Den måste vara en oskyldig lek i jämförelse med detta. Skoningslös, grym, utan att känna vare sig trötthet eller medlidande, hade denna osynliga, fruktansvärda djävul mig i sitt våld och trasade sönder mina ben och senor i oavbrutna spasmer. Man säger, att dessa plågor fort glömmas. Jag kan bara svara, att jag endast behöver sluta ögonen för att ånyo höra mina skrin och stönanden från den gången som något som omsluter och avskiljer mig från mitt eget jag.

Det är det mest oerhörda barbari att fordra, att någon kvinna allttjämt skall tvingas utstå en så vidunderlig tortyr. Det skulle rådas bot härpå, det skulle förhindras. Det är helt enkelt orimligt, att med vår moderna vetenskaps resurser den smärtfria förlossningen icke existerar som en självklar sak. Det är lika oförlåtligt, som om läkarna skulle operera bort blindtarmen utan sövning. Vad är det för oehligt tålmod eller brist på intelligens hos kvinnorna, som gör, att de ett enda ögonblick uthärda denna upprörande massaker på sig själva?

I två dagar och två nätter pågick denna outsägliga gräslighet. Och på den tredje dagens morgon tog den enfaldige läkaren fram en kolossal tång och fullbordade slaktproceduren utan något som helst bedövningsmedel. Jag tror, att med undantag av att ligga fastspetsad under ett järnvägståg kan intet gå upp mot vad jag led denna gång. Låt mig inte höra talas om någon kvinnosak eller rösträttsrörelse, förrän kvinnorna ha gjort slut på denna, som jag tror, fullkomligt gagnlösa vända och börjat yrka på att förlossningar i likhet med alla operationer skola företagas smärtfritt och uthärdligt.

— — Nå jag dog ju inte därav. Nej, det gjorde jag inte, och det gör inte heller det stackars offer, som i rätt tid togs från sträckbänken. Och så säger man måhända, att jag blev lönad, när jag fick se mitt barn. Ja, jag kände en uppslukande glädje,

Isadora Duncan med sina två barn, som bägge tragiskt dog tidigt i en olyckshändelse.

men icke förty darrar jag av harm än i denna dag, när jag tänker på vad jag fick utstå, och vad många andra kvinnor få utstå tack vare vetenskapsmännens outsägliga egoism och förblindelse, vilka tillåta sådana ohyggligheter, trots att de kunde förhindras.

Skrev Isadora Duncan i sin bok *Mitt liv*. Barnets födelse 1906. Boken utgiven 1929. Mycket har hänt på forskningens område sedan dess. Detta till trots upplever kvinnorna fortfarande plågor liknande Isadoras.

Hjördis Levin

"De redan välbeställda drar ifrån ytterligare." Så lyder Svante Nycanders kommentar till den nya skattereform som trätt i kraft den 1 januari 1971. Trots att konstruktionen ser bra ut på papperet visar en närmare analys att skatter snarare bidrar till att vidga klyftorna i standard mellan olika befolkningsgrupper i stället för att minska dem. Referatet bygger på en artikel av Nycander i Dagens Nyheter.

Den ojämlika skattereformen

Den 1 januari lades vårt skattesystem om. Det nya s. k. skattepaketets syfte skulle vara att höja levnadsstandarden för låginkomsttagare. En huvudregel är den individuella beskattningen av arbetsinkomsten. Barnbidragen höjs från 900 till 1.200 kr per barn och år och folkpensionärernas förmåner justeras. Särbeskattning genomförs automatiskt.

Förmögenhetsskatten höjs, men på ett sätt som innebär en skärpning endast för de mycket stora förmögenheterna. För skattepliktiga förmögenheter upp till 450.000 kr medför reformen lättnader.

En grundtanke i skatteomläggningen är att skattebördan skall omfördelas från de lägre till de högre inkomsttagarna.

Men innebär reformen ett verkligt steg på vägen mot jämlikhet? Tyvärr förefaller det inte så. Den har haft en engångseffekt i utjämnande syften men den tendensen kommer snabbt att korrigeras, om man får tro den utredning som Dagens Nyheter har låtit göra, och som vi tillåter oss att citera.

Vi kan räkna med att våra löner ökar för varje år med ca 10 procent. Men detta är inte en reell ökning. Priserna på mat etc. ökar också, samma år, med 3 å 4 procent. Drar man ifrån denna inflation får man nettorealökningen, som ligger omkring 3 procent.

Klyftan har i alla inkomstskikt vidgats mellan brutto- och nettoinkomstökningar sedan 1967. Det innebär att om man vill nå en procentuell förbättring av den behållna inkomsten måste man 1971 ha en större löneökning i procent än 1967.

För både gifta och ogifta har de direkta skatterna ökat i de högre inkomstlägena. För lägre inkomsttagare har skatterna sjunkit.

Inkomsten ökar *minst* för dem som har mellan 25.000 och 40.000 kr med ett bottenläge för inkomsttagare omkring 30.000 — vilket är en stor andel. Detta innebär i själva verket stora orättvisor. Svante Nycander analyserar:

"En barnfamilj med låg inkomst drabbas inte bara av marginals-katten. Den riskerar också att

vid en lönesänkning mista en del av bostadstillägget. Marginaleffekten varierar mellan inkomstlägena. Enligt den tabell som gäller för Stor-Stockholm 1971 trappas bidraget ned med 12—30 procent av en inkomstökning. Dvs. för varje tusenlapp i löneökning försvinner 120—300 kr av bidraget.

Skatt + förlust av bostadstillägget medför tillsammans marginaleffekter på i många fall över 80 procent. *Lågavlönade med barn kan alltså få behålla mindre av en extra förtjänad hundralapp än personer med ett par hundra tusen i inkomst.*

Inkomstökningar kan medföra även andra förluster. Höjda daghemsavgifter — som i Stor-Stockholm kan ta ca 7 procent av lönehöjningen för en enbarnsfamilj — höjd avgift till social hemhjälp etc."

Svante Nycanders slutsats är ytterst nedslående och i varje fall mycket fjärran från vad som skulle ha varit skattepaketets syfte: *"Om man väger in samtliga marginaleffekter är det sannolikt att en likformig stegring av bruttoinkomsterna medför en ökad spridning av privat standard. De redan välställda drar ifrån ytterligare."*

Vid en närmare granskning visar sig Strängs fina system var en ekvation som tjänar att dölja ett verkligt förhållande: att utvecklingen fortsätter att gå mot det håll den har gått de senaste årtiondena. Mot allt större skillnader i standard för olika befolkningsgrupper. Dyrtiden drabbar löntagarna i mellanlägena, där många befinner sig. Men de lågavlönade, och framför allt de ensamstående kvinnorna drabbas också, genom att åtgärder som verkligen skulle förbättra deras standard — daghemsfrågan! — inte genomförs.

Vi börjar ana vad verklig standard är nu. Den kan inte bara mötas i lönekurvor på ett papper. Får vi be om en skattereform som har till utgångspunkt och mål en riktig, människovärdig standard för alla, och som inte består i mer eller mindre bländande eller välment siffror som i själva verket döljer en oförändrad och negativ verklighet.

K. W.

Barnstugeut

Det här föreslår utredningen:

Kollektiv — grupp — samspel — frihet

De orden är nyckelord i Barnstugeutredningens förslag. Industrialiseringen och det moderna samhället har förändrat familjens situation. Storfamiljerna har försvunnit. Barnen isoleras med några få jämnåriga. De vuxnas arbetsliv är något anonymt och avlägset.

Förskolan — som utredningen använder som en övergripande beteckning för såväl daghem (minst 5 tim/dag) som lekskola (3 tim/dag) spelar därför en viktig roll för barnen som kontaktpunkt, för social träning och verklighetskontakt. Sist men inte minst är förskolan den chans samhället har att ge alla barn samma utgångsläge i livet, intellektuellt och kanske också känslomässigt. För att förskolan ska kunna fylla dessa uppgifter föreslår man bl a:

● gruppering av barnen

Barnen grupperas i en **småbarnsgrupp** för barn mellan 6 mån och 2½ år samt **syskongrupper** för barn mellan 2½ och 7½ år. Småbarnsgruppen delas upp i 4 spädbarn och 6—8 barn över 1 år. Syskongruppen består av 18—20 barn. En viktig motivering för den nya grupperingen är att barnen ska få chansen att stimuleras av äldre och yngre kamrater i stället för att som nu isoleras med sin egen åldersgrupp.

● ny planering

Förskolorna byggs med en stor lekhall i mitten och runtom den en krans av "hemvistrum" samt aktivitetsrum.

● blandning av barn

De nuvarande lekskolorna och daghemmen integreras i varandra så att deltids- och heltidsbarn går tillsammans i förskolan. Även handikappade barn bör integreras betydligt mer än nu.

● kontakt med de vuxnas arbete

Föräldrarna ska stimuleras att ta sina barn till arbetsplatserna så att barnen får uppleva vuxenlivet — arbetslivet.

● invandrabarnen

Speciellt viktigt anser man det är att invandrabarnen kommer in tidigt i förskolan och anpassas till det svenska samhället.

● föräldrakontakt och föräldrainflytande

Förskolan kan bli ett kontaktcentrum för föräldrarna. Överhuvudtaget bör föräldrarna stimuleras att mer aktivt delta i förskolans arbete.

● föräldrautbildning

i tre etapper med början i grundskolans högstadium och gymnasieskolan och med uppföljning i mödra- och barnavårdscentralerna. Medicinsk och psykologisk rådgivning föreslås samlad i familjeservicecentraler.

● personal i arbetslag

Personalen — även köks- och städd:o — ska fungera i större och mindre arbetslag, som samarbetar i det dagliga arbetet, planerar det tillsammans och fördelar arbetsuppgifterna sinsemellan. På så sätt ska barnen genom exempel lära sig samarbete och demokrati.

● manlig personal

Männen ska stimuleras att arbeta inom förskolan, bl a genom snabbutbildning av samhällsvetare—beteendevetare som nu har svårt att få arbete.

Eja så vore!

Det var min första spontana reaktion när jag läst utredningens diskussions-PM. Det låter ju prima det här: Syskongrupper, Aktivt samarbete föräldrar—barn—personal. Intellektuell och känslomässig träning. Utbyggda pedagogiska resurser. Personal som jobbar i lag och har tid och ork med ungarna. Män på dagis. Barn på arbetsplatsen. Integrering i stället för kategoritänkande.

Och målsättningen:

"Förskolan ska sträva efter att i samarbete med föräldrar ge varje barn bästa möjliga betingelser att utveckla och utnyttja sina känslomässiga och tankemässiga tillgångar. Den kan därigenom lägga grunden till att barnet utvecklas till en öppen, hänsynsfull mänska i stånd att komma fram till egna omdömen och problemlösningar, att samverka med andra. Den bör stimulera barn att på ett kreativt sätt söka kunskap och att vilja använda den för att förbättra inte bara sina egna utan också andras levnadsvillkor".

Min andra reaktion var:

Om detta förslag förverkligas har vi det nya samhälle vi drömmer om. Eller med andra ord: den mänska man drömmer om att skapa är den socialistiska mänskan.

Den tredje reaktionen:

Vad är det vi ska diskutera? Pedagogiska finesser som hänger i luften när man inte vet något om de ekonomiska ramarna och de praktiska resurserna.

När ska vi då diskutera alla de problem vi — personal, barn, föräldrar — på dagis har NU. Visst är det tjuvigt med visioner men ska vi lämna dagens barn i sticket? De 38.000 som har daghemspatser, de 190.000 som väntar på dom, de ytterligare några 100.000 barnen i förskoleåldern.

NEJ! UTREDNINGEN FAR INTE BLI EN URSÄKT FÖR ATT SLIPPA LÖSA DAGENS PROBLEM.

redningen

Barnstugeutredningen publicerade i mars ett "Diskussions-PM" om "Innehåll och metoder i förskoleverksamheten". Meningen är att intresserade under våren ska debattera och inkomma med synpunkter innan utredningen framlägger sitt slutliga betänkande. Diskussions-PM presenteras och kommenteras här av Louise Waldén.

För att gå tillbaka till de fyra reaktionerna:

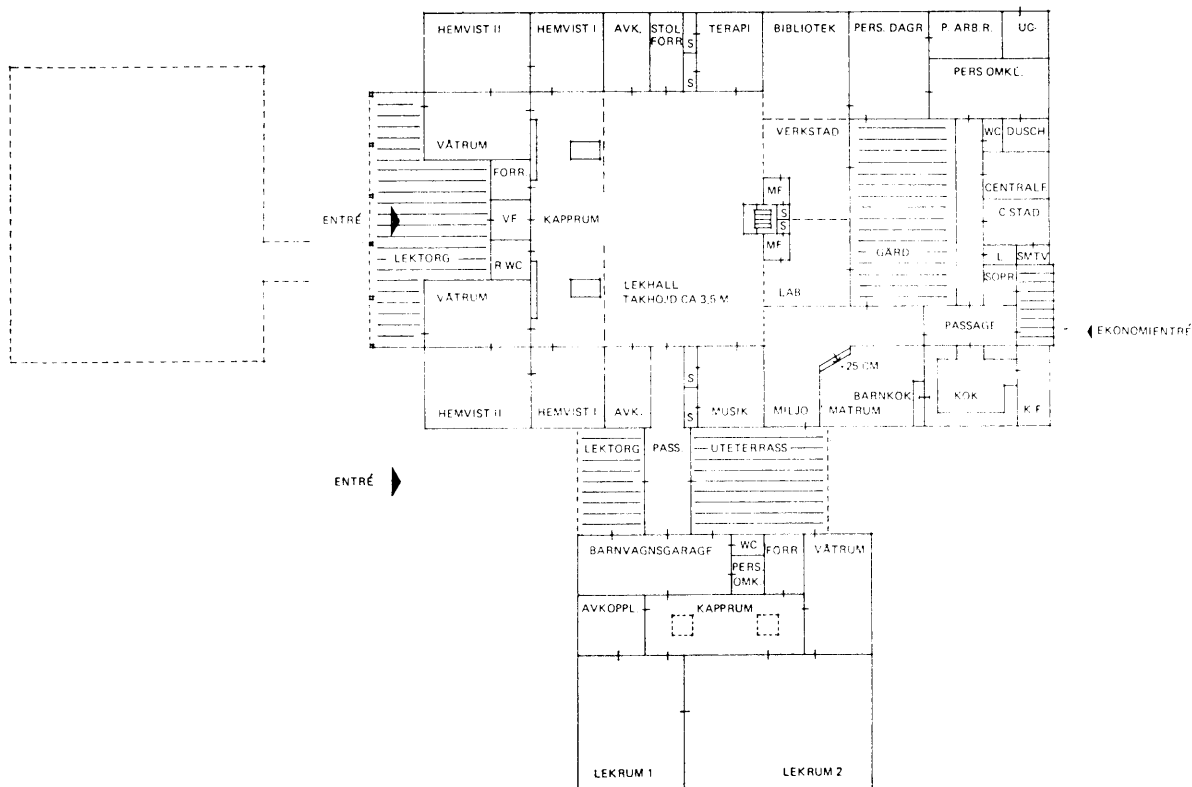
Det är alltså ett fint, bra, lovvärt idématerial utredningen släppt ut. Men det hänger i luften. Dels därför att man inte vet något om de ekonomiska resurser, om den finansiering och de praktiska möjligheter man räknar med. Dels — och det är allvarligare — därför att det inte har någon uttalad relation till dagens samhälle. Man vill skapa en själv-

ständig, kollektivt tänkande, social och samarbetsvillig mänska till ett samhälle som bygger på konkurrens, lönsamhet, vinst och profit. Ett samhälle som kräver mycket av sina medborgare men definitivt inte vill ha självständiga människor som vill förbättra andras villkor. Det tycks finnas två förklaringar: antingen förutsätter man att denna förskola ska fungera i ett annorlunda samhälle. Eller vill man bygga **terapeutiska**

samhällen inom samhället. En populär och livsfarlig idé.

Kanske kommer det en annan och bättre förklaring i slutbetänkandet, där vi också får reda på litet mer om hur pass genomförbart detta är. Desto bättre i så fall. För trots dessa invändningar ska vi naturligtvis med alla medel — opinion, påtryckningar, skrivelser, uttalanden — stödja att så mycket som möjligt av utredningens förslag går igenom.

Planskiss på en framtida förskola. Hämtad ur Barnstugeutredningens PM.

MEN vi måste samtidigt kräva EN SNABB LÖSNING av de nuvarande problemen.

- att daghemsbyggandet prioriteras så att daghemsbristen hävs,

- att daghemsbyggande frikopplas från konjunkturen så att antalet daghemsplatser bestäms efter antalet förskolebarn, **inte**, som nu, efter antalet för tillfället förvärvsarbetsande mödrar med behov av barn tillsyn,

- att personalens löner höjs så att den motsvarar det enormt viktiga och krävande arbetet,

- att personalen förstärks så att den inte som nu tvingas till konstant övertid och uttrötning,

- att överinskrivningen (dvs att man tar in fler barn på en avdelning än den är planerad för) OMEDELBART upphör,

- att vården och tillsynen av sjuka daghemsbarn ordnas på ett tillfredsställande sätt (intill dess är daghemmet bara en halv hjälp för föräldrarna),

- att daghemmen får ökade resurser till leksaker, utflykter m m som det enskilda daghemmet **självständigt** förfogar över, utan en byråkratisk apparat,

- att daghemsbyggandet, planeringen, etc frikopplas från politiska beslut inom kommunerna,

- att daghemsbyggandet, liksom skolorna, blir obligatoriskt och inte utlämnas åt kommunalt godtycke.

- att man inte genomför den föreslagna skärpningen av daghemsavgifterna vilken kan innebära att kvinnor inte har råd att förvärvsarbetsa därför att deras MÄN har för hög inkomst,

- att arbetstiden lagstadgat förkortas för småbarnsföräldrar.

DAGHEMMEN SKA VARA TILL FÖR BARNENS SKULL. INTE FÖR FÖRÄLDREARNAS. OCH ÄN MINDRE FÖR ATT STAT, KOMMUN OCH NÄRINGS- LIV SKA TJÄNA PENGAR PÅ DEN FÖRÄRVARSARBETANDE KVINNAN.

De här båda skulpturerna — "Barnstol nr. 02 728 97" och "Batman, Lillebror och Stora syster" är utförda av den finländska konstnärinnan Rauni Liukko, liksom skulpturen på sid 7, "Flykting". Rauni Liukko har haft en uppmärksam utställning av sina samhällskritiska skulpturer, "Barnsligheter", i Stockholm. Ev. kommer den att visas i Göteborg och Malmö.

Nordvietnams ambassad svarar de amerikanska pilothustrurna

En grupp amerikaner från Missouri, USA, med dr J. A. C. Preus i spetsen har besökt Stockholm för att träffa representanter för Vietnam. De togs emot av Demokratiska Republiken Vietnams ambassad. Gruppens avsikt var bl. a. att diskutera de fångna USA-piloternas belägenhet.

Med anledning av besöket förklarar ambassaden i ett pressmeddelande:

Angående frågan om de amerikanska piloter som hålls internerade i Demokratiska Republiken Vietnam är följande klart för världen:

De amerikanska piloter som tillfångatagits i Nordvietnam är män som tillfångatagits medan de begått brott mot det vietnamesiska folket. De faller under Demokratiska Republiken Vietnams lagstiftning, som är ett oberoende och suveränt land. När Demokratiska Republiken Vietnam 1957 anslöt sig till Genèvekonventionen om behandlingen av krigsfångar gjorde Demokratiska Republiken Vietnam en tydlig reservation på artikel 85:

"Demokratiska Republiken Vietnam förklarar att krigsfångar, som anklagats och dömts för krigsbrott eller brott mot mänskligheten, i enlighet med principerna från Nürnberg-rättegången, inte kommer att åtnjuta denna konventions bestämmelser såsom stipuleras i artikel 85."

Men Demokratiska Republiken Vietnams regering för orubbligt en fördragsam och mänsklig politik mot de amerikanska piloterna som tillfångatagits i Nordvietnam. De har tillåtits att brevväxla med sina familjer regelbundet, de åtnjuter lämpliga livsvillkor, de som sårats eller de som är sjuka har fått lämplig sjukhusvård. En del av dem har frigivits. Nyligen har behöriga myndigheter från Demokratiska Republiken Vietnams regering på begäran överlämnat en lista på alla amerikanska piloter som tillfångatagits i Nordvietnam till ett antal

personer med god vilja i USA. Demokratiska Republiken Vietnams regering anser inte att det åligger den att lämna listan till den amerikanska regeringen. Vad beträffar de amerikanska piloter som rapporterats saknade måste den amerikanska regeringen bära hela ansvaret inför deras familjer.

Vad angår lösningen på frågan om tillfångatagna militärer i kriget, förklarar Demokratiska Republiken Vietnams regering sitt fulla stöd för de linjer som presenterades av Republiken Sydvietnams Provisoriska Revolutionära Regering den 17 september 1970 som gjorde klart att om den amerikanska regeringen förklarar att den kommer att dra tillbaka alla sina trupper och andra främmande länders trupper i det amerikanska lägret från Sydvietnam före den 30 juni 1971 kommer parterna att inleda diskussioner om frigivning av tillfångatagna militärer.

Om Nixonadministrationen verkligen bryr sig om de amerikanska piloternas liv och familjer är den kortaste och mest effektiva vägen att man omedelbart gör slut på detta brottsliga krig.

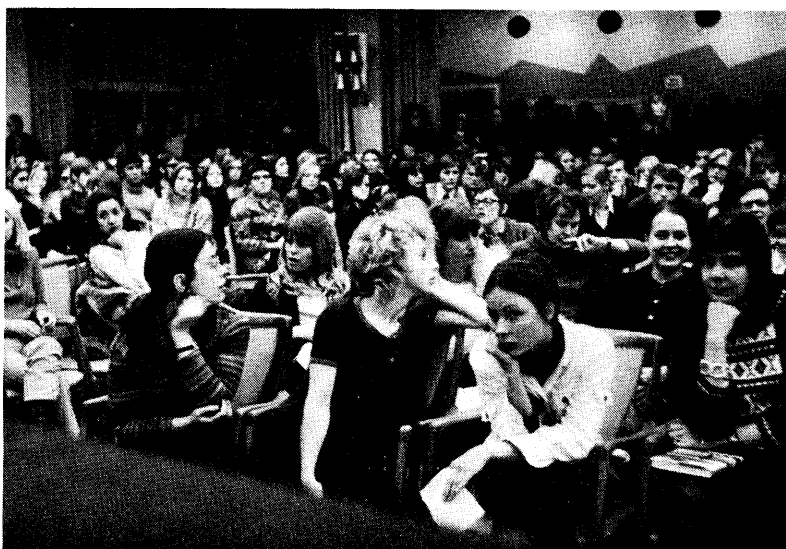
USA-regeringens envishet i att förlänga och intensifiera och utvidga sitt angreppskrig till hela den indokinesiska halvön visar att deras protester om "mänsklighet" i den så kallade "krigsfångefrågan" är en lögn.

Även om USA-regeringens tricks är mycket listiga och förslagna, kan man omöjligen undvika sitt ansvar inför de tiotusentals vietnameser och amerikaner som dödades eller tillfångatagits och inför deras familjer som tillfogats stora lidanden av det amerikanska angreppskriget.

Nixonadministrationen måste bära hela ansvaret för den fördröjda lösningen på frågan om militärer som tillfångatagits i kriget såväl som för Vietnam-frågan i sin helhet.

Kvinnokamp i Lund

Runtom i Europa och USA växer det nu upp nya revolutionära kvinnogrupper. Deras strategi och taktik, deras organisation och uttryckssätt är olika men de grundar sig alla på samma sak: upplevelsen av att kvinnan, trots rösträtt och pappersreformer, fortfarande är förtryckt, diskriminerad, en sekundär medborgare i samhället.

I USA har den nya kvinnorörelsen redan manifesterat en enhetsfront och den räknas nu som den starkaste revolutionära rörelsen vid sidan av de svartas. Nu har också den europeiska rörelsen för första gången gjort en gemensam manifestation. Det skedde i Lund 26 februari. Mötet hade organiserats av kvinnoligan, en grupp studentkor i Lund. Det yttre arrangementet var en debattkväll om kvinnorörelsen i Akademiska Föreningens regi men i själva verket utvecklade det sig till en minikongress mellan kvinnogrupper av olika schatteringar: Women's Liberation från England, Rödstrumporna från Danmark, Grupp 8 och Kvinnoligan från Sverige.

Den officiella debatten ägde rum på fredagskvällen. I AF:s stora sal hade namnen på alla berömda män, som prydde väggarna, omsorgsfullt korsats över. I stället hängde plakat med namn på revolutionära kvinnor, från Rosa Luxemburg till Bernadette Devlin och Angela Davis. Kvinnofientliga citat från stora tänkare blandades med solidaritetsmanifestationer från kvinnorna.

En fullsatt sal — över 1.000 personer — kom för att lyssna och fråga pane-

len, som bestod av representanter för Grupp 8, Womens Lib, och Rödstrumporna med Carin Mannheimer som debattledare.

Debatten fick tyvärr en alltför akademisk slagsida där frågorna från publiken i hög grad gick ut på att pressa grupperna hur mycket "vänster" de var. En stor majoritet av publiken var kvinnor och av reaktionen efteråt att döma tycks dock många av dem (den vanliga tysta opinionen) ha solidariserat sig med kvinnorörelsens program.

Efter debatten följde ett eftersnack på Bokkaféet "bara för kvinnor" och på lördagen fortsatte de fyra grupperna med en intern minikongress.

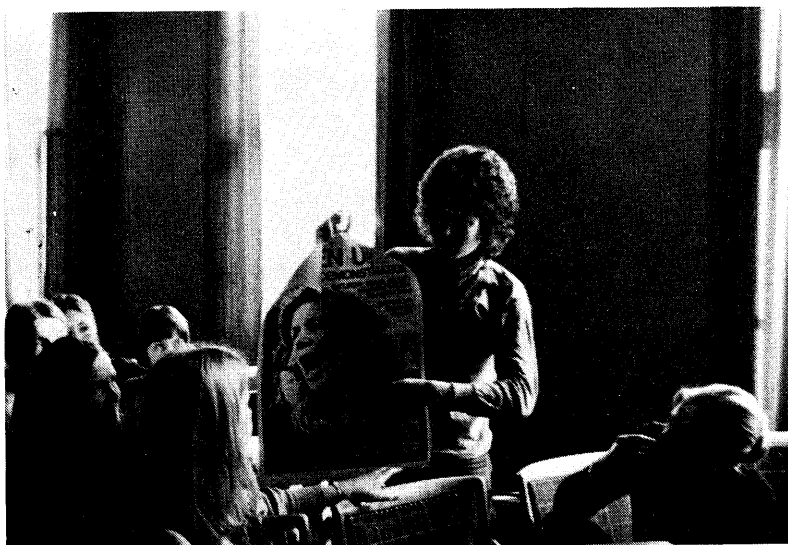
Det fina med Lundamötet var att kvinnor från olika länders rörelser fick mötas, stimuleras av varandra, diskutera och öppna vägen för ett fortsatt samarbete, skiljaktigheter till trots. För olikheter fanns det: Summariskt kan man säga att Rödstrumporna var lösast organiserade, mest "kollektiva" och mest "feministiska", Grupp 8 de hårdast organiserade och mest politisk-teoretiska medan WL intog en sorts mellanställning. De olikheterna kunde man ana sig till t. o. m. i panelen: Rödstrumporna vägrade t. ex. att välja ett par representanter till panelen utan alla sex rödstrumporna växlade om på podiet och svarade på frågor. Grupp 8 var de som gav de hårdast politiska och mest analyserade svaren medan engelskorna med en sorts mjuk självklarhet och trygghet vägrade att låta sig pressas att definiera sin ställning inom vänstern utan höll fast vid sin kvinno-solidaritet.

Men det som var gemensamt var mycket större och mycket viktigare än det som skilde grupperna åt: Styrkan och vreden, solidariteten och kamplusten fanns hos alla. Någon har kallat kvinnorna den stora revolutionära potentialen. De nya kvinnogrupperna försöker, med olika medel och metoder, att frigöra den revolutionära kraften. Hos sina egna medlemmar har de redan frigjort den.

En av svenskorna kallade Lundamötet historiskt. Kanske hade hon rätt.

LW

Överst på vänstra sidan: kvinno-kampens internationella märke. Därunder: Mötet i AF:s stora sal. Rödstrumporna. På denna sida: Vägarna var dekorerade med namn på kända kvinnor samt slagord. Därunder: en av Women's Lib:s representanter visar en kvinno-affisch från England. Lördagens 'minikongress'.

KOMMUNEN 1871

”Revolutionen är död! Leve Revolutionen!”

Så avslutar Karl Marx sin analys av klasskampen i Frankrike. Orden skrevs i januari 1850. Två år tidigare, 1848, hade junirevoltens sista barrikader i förstaden Saint-Antoine fallit.

”Ordningen har segrat över anarkin”, telegraferade segerherrarna ut över världen. Kommunismen, det spöke som hemsökt Europa, hade äntligen krossats. Arbetarna hade blivit slagna i denna klasskamp. Som segrare stod borgarna, understödda av kyrkan. I sitt påskbudskap 1849 talar en hög fransk prelat om ojämlikhetens nödvändighet, både för den ekonomiska blomstringen och för arbetsfreden. ”De ojämlika villkoren är samhällets grundlag: utan dem blomstrar ingen konst eller vetenskap... Vi berövas det nödvändigaste i livet.” Men de rika skall generöst hjälpa de fattiga och de fattiga skall tacksamt och kärleksfullt ta emot denna hjälp. På det ekonomiska fältet dominerade de liberala tankegångarna, med fri konkurrens som kärnpunkt.

Efter dessa — den gången öppet erkända — grundvärderingar byggdes det nya samhället upp. Undervisningen läggs under kyrkan. Det är viktigt att indoktrineringen börjar tidigt. 1850 förbjuds arbetarklubbar, tidningar undertrycks och en lag förbjuder personer som har suttit i fängelse att rösta — den drabbar främst arbetarna.

1851 gör Louis Napoléon sin statskupp och utropar sig till kejsare, från att tidigare ha varit republikens president. Han är en försiktig general, tänker sig att styra landet som en ”upplyst despot”, eller med ”social kejsarmakt”.

Under 50- och 60-talen skakas Frankrike av kriser och strejker i Krim-krigets skugga, men ändå blomstrar näringarna. Järnvägsnätet mer än femdubblas på tjugo år, järnvägstjänstemännens antal ökar med 100.000. De stora varuhusen i Paris grundas, liksom banker och kreditinstitut som skall bekosta alla de nya investeringarna och spekulationerna: Crédit Lyonnais, Banque de France. Det märk-

liga är att det är samma män som sitter i styrelsen för alla dessa företag och institutioner, och de är till antalet 183 (i ett land på 36 miljoner människor). De bär namn som Rothschild, Schneider, Thiers. Många av dem blir politiker.

31 procent av den aktiva befolkningen arbetar inom industrin. Men — och detta är viktigt att veta för att förstå utvecklingen 1871 — det är småindustri, hantverk. Textil- och kläindustrin ligger främst, följd av byggnads- och födoämnesindustrierna. I många företag är cheferna nästan lika många som de anställda. Det rör sig alltså i hög grad om småföretag, familjefirmor.

På världsutställningarna — den första i London 1851 — demonstrerades det nya välståndet för en häpnande publik. Industriländerna tävlade att visa upp sina resultat, framstegstron bekräftades och liberalismen förstärktes. Under ytan levde oppositionen och slog ut i strejker. Blanqui formulerar sin åsikt att bestämda minoriteter måste gripa makten, att huvudrollen i upprорот skall spelas av Paris. Grupper av småborgare, intellektuella och studenter skall få den stora massan att jäsa. Proudhon, en annan av Kommunens idégivare, rekommenderar en försiktigare samarbetspolitik och menar bl. a. att kvinnans plats är i hemmet.

Louis Napoleon — numera Napoleon III — anser att han måste pacificera det gryende missnöjet. Till världsutställningen i London 1862 skickar han 183 arbetarrepresentanter (slumpen vill att antalet är detsamma som monopolkapitalismens styresmän i Frankrike) och likaså till utställningen 1867. Vad Napoleon III inte hade förutsett var att arbetar-delegaterna skulle knyta kontakt med Marx och engelsk arbetarrörelse i London och att de efter hemkomsten skulle propagera för bildandet av syndikat och blåsa liv i klubbarna — två av de viktigaste krafterna inom Kommunen. Internationalen, som bildas 1864, blir en mäktig inspirerande drivkraft.

Lönerna för en arbetare mot slutet av 60-talet i kejsardömet Frankrike ligger på 3—6 fr. om dagen, kvinnorna omkring 2.50. Arbetslösheten är stor, ofta tidsbestämd. 4—5 sommarmånader kan arbetarna gå arbetslösa per år. Böter, som överstiger dagsförtjänsten, är vanliga. Hyrorna ökar, lönerna sänks, arbetare bortrationaliseras. Strejker och processer hör till ordningen för dagen. Men det är inte bara arbetare som är missnöjda. En mycket viktig faktor, som 1871 får vågskålen att väga över

till Kommunens fördel, är att de talrika småborgarna känner sig svikna av storbourgeoisien och kejsardömet. 1848 hade de kämpat *mot* arbetarna. 1871 gör de gemensam sak *med* arbetarna mot övre medelklass, hov, kejsare.

I Europa hårdnar konkurrensen. Tyskland anfaller Österrike och i juli 1870 förklarar Frankrike krig mot konkurrenten. Inkapacitet och förvirring utmärker det franska försvaret. I september 1870 står Bismarck utanför Paris portar.

4 september tillfångatas kejsaren och republiken utropas. Belägringstiden som nu följer är förvirrad och motsägande. Folket svälter, livnär sig på hundar, katter och råttor. Man har en känsla av att Thiers inte ser detta helt ovilligt. Hungern skall knäcka parisarnas vilja, som är motstånd till varje pris.

Aktiviteten i staden är stor under dessa förberedande månader. Klubbar och syndikat sammanträder, råd och kommissioner bildas, missnöjet med de styrande är stort och formuleras fränt i de många tidningarna.

Kravet att Kommunen skall överta Paris växer sig allt starkare under denna hårda vinter. 29 januari 1871 börjar stilleståndsförhandlingar med tyskarna. Som genom ett trollslag fylls affärerna åter. Thiers har nått sitt mål. 8 februari väljs en ny nationalförsamling. Fyra kandidater av de 43 som Internationalen stöder väljs. F. ö. är det de socialreaktionära i landet som tar hem spelet. Gråhårs mannen, kapitalisten Thiers väljs till president och den 12 februari tar han kontakt med Bismarck. Reaktionen hårdnar.

Den 1 mars ockuperar 30.000 tyskar kvarteren omkring Champs-Élysées. Parisarna hänger ut svarta florsfanor genom fönstren.

Tidigt på morgonen den 18 mars besätter Thiers styrkor högra stranden. Men nationalgardet gör motstånd, folket vaknar. Thiers flyr till Versailles. Folket, som nu besitter sin huvudstad, tycks närmast förvånat.

Och nu börjar Kommunens 72 dagar. Nationalgardets centralkommitté spelar till en början en viktig roll som beslutande organ. 27 mars proklamerar Kommunen, som övertar centralkommitténs uppgifter. Försvaret av Paris står i förgrunden men det sociala programmet börjar formuleras. Det skall utföras genom kommissioner.

Kommunens saga blev kort. Den 16 maj inträff-

Fortsättning på sidan 32

Politiska visor

Kom med i EEC

Kom med, kom med
kom med i EEC
det är välan en bra idé

Gemenskapen
där alla är din vän
och alla möts på marknaden

Stå utanför
det har du inget för
nej gör som alla andra gör

Din frihet är
ju bara en chimär
och ingen lever som han lär

Neutralitet
i största allmänhet
visst kan vi respektera det

En hög moral
som skyddar mot förtal
men vägen kan bli alltför smal

Nej ta din chans
i kvällens sista dans
din oskuld har snart mist sin glans

En bitter tröst
på ålderdomens höst
att ingen frågar om din röst

Ekonomi
mår bäst av harmoni
en smula te och sympati

En god prognos
där vinsten går i lås
från Avignon till Alingsås

Om företag-
samheten blir för svag
är välståndet förbi en dag

Är vinsten skral
då flyr ditt kapital
så har du något bättre val

Gesällvisa

Ta och packa dina väskor
ta och sälj ditt möblemang
här ska hända andra saker
du har fått engagemang

Du har fått en plats vid bandet
på fabriken i Paris
när din framtid är till salu
kan du få ett bättre pris?

Vägen ut i vida världen
ligger öppen för envar
som har lust att pröva på den
det finns inga gränser kvar
som gesällen förr i tiden
vandrade från ort till ort
alltid lika stimulerad
av att byta stämpelkort

I Paris finns Eiffeltornet
och kultur i överflöd
pittoreska restauranger
kvinnor med finess och glöd

Förorter så jättelika
att det liknar utopi
människor av alla sorter
en gemensam industri

Vägen ut i vida världen
ligger öppen för envar
som har lust att pröva på den
det finns inga gränser kvar
över Engelska Kanalen
lyfter splitterny Concorde
en symbol för enigheten
fastän motvinden var hård

Konjunkturen kanske viker
du har lessnat på Paris
skymningen har mist sin lyster
poesin var bara dis

Ja då väntar andra platser
med sitt friska kapital
Rotterdam behöver folk till
sin containerterminal

"Den 10 november förra året in-
ledde vi överläggningar i Bryssel
med EEC-kommissionen.

Utgångspunkten från vår sida
vid de samtalen — som nu i hu-
vudsak avslutats — har varit den
deklaration som vi överlämnade
när överläggningarna påbörjades.
Låt mig helt kort sammanfatta
några huvudpunkter i denna de-
klaration.

De är:

- Vår strävan att delta i utvidg-
ningen av gemenskaperna genom
nära, omfattande och varaktiga
ekonomiska förbindelser under
hänsynstagande till neutraliteten.

- Vår beredskap att delta i tull-
unionen för industri- och jord-
bruksvaror och den gemensamma
jordbrukspolitiken.

- Vår vilja att förhandla om så-
dana ekonomiska och sociala åtgärder
som kommer att anses er-
forderliga för att den gemensamma
marknadens fördelar till fullo
ska förverkligas.

Starkt underströk vi att vår
medverkan måste ske med hän-
syn till de krav på nationell hand-
lingsfrihet som neutralitetspoliti-
ken ställer."

Olof Palme

Vägen ut i vida världen
ligger öppen för envar
som har lust att pröva på den
det finns inga gränser kvar

kapitalets gyllne strömmar
strömmar fritt från land till land
låt dig lyftas högt av vägen
föras till en fjärran strand

Andra länder andra seder
sånt är värt att pröva på
sånt är ändå bättre än att
arbetslös i Sverige gå

Gunder Hägg är en av de politiskt och estetiskt radikala musikgrupper som vuxit fram de senaste åren och som baserar sin verksamhet på fria musikfester (typ Gärdet), politiska solidaritetsaktioner och små oberoende skivbolag. Målsättningen är att skapa en musik på svenska som fungerar provocerande, medvetandegörande och inte avledande. De två sångerna om EEC är hämtade ur ett sånglustspel av Gunder Hägg som sändes i radion i april. Två LP-skivor har gruppen hittills utgivit, Tigerkaka och Vargatider.

Vietnam-hjälpen

Herr Nilsson lovar pengar åt Vietnams folk
men när herr Nilsson orerar då behöver man tolk
för säger han nu — så menar han sen
och lovar han tio — då menar han fem
och säger han nord — så menar han syd
och manar han till motstånd ja då menar han lyd
och stampa takten
stampa takten
så inte USA-makten
annulerar kontrakten
stampa takten . . .

Herr Nilsson är en sansad och förnuftig person
som plötsligt träder fram och lika plötsligt tar sig ton
en vacker dag — på partikongress
trollar han fram — ett verkligt ess
Nordvietnam — får svensk kredit
ja 200 miljoner det är faktiskt inte skit
för kommunister
kommunister
som har råkat i klister
på grund av USA-fascister
stampa takten . . .

Herr Nilsson fiskar röster men nu åker han dit
för pengar åt Hanoi det är politisk dynamit
och dagen därpå — i hans telefon
bolagen klagar — vi får inga lån
som vi skulle ha fått — från USA
nej vill du klara skinnet ja då får du faktiskt ta
och dementera
dementera
om inte vi ska permittera
tusen man och kanske mera
stampa takten . . .

Herr Nilsson är förtvivlad för vad han har gjort
här gäller det att ångra sej fort
han skriver till DN — och påstår där
att hjälpen bara — är humanitär
och bara gäller — en tredjedel
av 200 miljoner och att dom som hade fel
ja det var pressen
det var pressen
som inte fatta finessen
med hans löfte på kongressen
stampa takten . . .

Herr Nilsson är belåten nu bör alla förstå
att Sverige menar väl men inte alltför väl ändå
neutralitet — det fordrar sans
politisk takt — och god balans
moralen är — ett kapital
så länge kapitalet inte hindras av moraliska
principer
av principer
och man begriper
vad det gäller om det kniper
stampa takten . . .

Herr Nilsson är beskedlig och from som ett lamm
men nu gör Palme bort sej i ett TV-program
han påstår då — brutalt och fräckt
att hjälpen ska gå — till Hanoi direkt
och inte skötas — som Washington vill
av Sveriges Röda Kors som garanterat kan se till
att hjälpeffekten
hjelpeffekten
inte minskar respekten
för nåt av Pentagonprojekten
stampa takten . . .

Herr Nilsson har förlorat allt sitt kurage
i New York vägrar dom att lossa Gripsholms
bagage
nu hjälper bara — en besk medicin
som herrarna sväljer — med svårtydd min
och Palme säger — helt apropå
att biståndet till Nordvietnam naturligtvis ska gå
som vi är vana
vi är vana
under det humana
Röda Korsets vita fana
stampa takten . . .

Herr Nilsson borrar upp sina ögonbryn
på nytt spänner Palme blicken i skyn
där molnen skingras — och Palme ser
visionerna stråla — och bländad han ler
och talar på nytt — och påstår bestämt
att allt slags prat om eftergifter är ett dåligt skämt
som kan riskera
kan riskera
att betänkligt decimera
Sveriges frihet att agera
stampa takten . . .

Varning för den nya romantiken

När detta skrivs — i slutet av mars — är det med Den Nya Romantiken som med Storsjöödjuret: man har hört talas om den men ingen har sett den.

Nu kan det tänkas att allt detta är förändrat i början av maj, när den här tidningen kommer ut. Kanske blommar Den Nya Romantiken i kapp med Våren.

I så fall har de lyckats, de män som står bakom Den Nya Romantiken. Grammofonbolagsdirektörerna. Bokförläggarna. Filmdirektörerna. Alla de som har satsat pengar på Den Nya Romantiken. I andra frontlinjen hukar ännu fler. Modebranschen, som gärna talar om romantik, som i allmänhet slukar mer tyg och är nyckfullare och lättare att styra än ett mer realistiskt mode. Veckopressen, som behöver pseudohändelser, dramatik och växlingar som upplagestimulans. Alla samlas under mottot: Världen behöver den nya romantiken.

Det är män (ty i de här branscherna är topparna nästan undantagslöst besatta av män) som är vana att få sin vilja fram, som har pengar och inflytande. Och när det lyckades i Amerika — varför skulle det inte gå i Sverige?

Spiken som Den Nya Romantiken är upphängd på heter Love Story, på alla språk (som en tvål, sa någon). Författare Erich Segal. Den kunde i och för sig lika gärna vara skriven av en datamaskin, så opersonlig är den. Men den skickligt programmerade datamaskinen har alltså producerat en produkt som innehåller A) Romantik men inte Sex. B) Nutid men inte Samhällsproblem. C) Ung Flicka av Fattig Familj versus Rik Gosse. D) Död i Skönhet. På de ingredienserna måste väl publiken reagera sanslöst?

Först var det bokförläggaren som insåg det. En dam som presenterar nya böcker i Publisher's Weekly, bokbranschens organ, gav till ett hojtande åt alla bokförsäljare: Här har ni den Givna Succén. Filmbranschen såg att detta var det Perfekta Filmmanuset, och sedan var det bara för kompositörerna, skivbolagen och alla de andra att falla in. Erich Segal — det var han som skrev boken — verkade förvånad till en början, men ställde snabbt villigt upp på tusen presskonferenser och förklarade sig inte förstå något av bokens enorma framgång. Filmstjärnan Ali Mac Graw blev över en natt filmbranschens hetaste namn. Och nu följde störtfloden av tidningar som analyserade detta fenomen. Billighetsupplagorna. Filmen som sändes ut över världen för att tända nya marknader... I 8 miljoner exemplar har boken sålts i USA.

Också i Sverige är framgången väl uppbyggd. Boken har redan kommit men utan att väcka större uppmärksamhet. Bl. a. har den knappast recen-

serats. Filmen har premiär i mitten av april, uppbackad av en skicklig PR-kampanj och med utomordentligt PR-material, där kärleksparet utgör blickfånget. De insmickrande filmmelodierna finns med svensk text och sjungs av Gunnar Wiklund.

Skall det lyckas också i Sverige? De män som står bakom Love Story är inflytelserika. De vill ha utdelning på sina investeringar. De skämtar inte, minst av allt om pengar.

Svaret är kanske redan givet när den här artikeln läses. Argumenten är säkert framförda: Vi behöver romantiken. Vi — och framför allt de unga — är trötta på sex, porr och våld. Låt oss få Romantiken!

Det låter förledande. Och frånsett att man kanske kan använda de trettio kronor som boken kostar, tian för filmen och lika mycket för grammofonskivan till annat, t. ex. en god middag, tio bra böcker eller två stora grammofonskivor — så finns väl ingenting att invända mot Romantik?

LOVE STORY

Nej. Man skall bara ha klart för sig hur litet spontan denna romantik är. Hur skickligt uppbyggd lanseringen är av denna vara, avsedd att tillfredsställa konstruerade behov — men behov som det är ekonomiskt gynnsamt att tillgodose. Den iskalla spekulaton som ligger bakom och som minst av allt är romantisk.

Sedd i ett vidare perspektiv blir Den Nya Romantiken knappast attraktivare. I själva ordet romantik finns ett element av flykt. Men också en flykt kostar tid, pengar och energi som kunde använts till annat. Det är ingen tvekan om att vissa intressen skulle ha stor nytta av att t. ex. ungdomars tid och intresse vändes från t. ex. demonstrationer, opposition, reformer. Romantik i stället för revolution. Individualism i stället för grupparbete och enhetsfront. Nedsövning i stället för medvetenhet. Vilken underbar framtid. Då kan affärerna få arbeta i fred.

Kommer vi att gå på det?

Har vi gått på det?

K. W.

Kvinnokonferens i Saltsjöbaden

På Grand Hotel Sanlsjöbaden var det Stora Konferensen lördagen den 20 och söndagen den 21 mars 1971. Arrangörer var Fredrika Bremerförbundet, Husmorsförbundet Hem och Samhälle och Yrkeskvinnors Klubbars Riksförbund.

Rubrik: *Försörjningspliktig eller försörjd?* — ett seminarium om 70-talets försörjningsbegrepp.

Av söndagens två föredrag var troligen arkitekt Jussils det mest vitaliserande. En direktör i försäkringsbranschen vid namn Lars Dahlgren ställde klockan nio frågan: "Är kvinnor annorlunda försäkringsobjekt?"

Att döma av publiksreaktioner verkade direktörs svaret på den frågan ha blivit ja. Vi mötte några annorlunda försäkringsobjekt i damrummen där de med sänkta huvuden och hotfullt mumlande tvättade av sig intrycken.

Efter Ingrid Jussils föredrag kl. 11.00, betitlat "Samhällsplaneringens mål och medel" mumlade ingen. Sakligt och intensivt lade hon fram besvärande fakta om samhällsplaneringens stora skavanker.

Det stora problemet, framhöll hon, är att de som har de sämsta jobben, de lägsta lönerna och därför också äter sämst och mår sämst de *bor* också sämst och tillhör alltså den grupp som verkligen skulle behöva ändra på sin situation. *Men de orkar inte föra sin egen talan.*

Då är frågan. Vem borde föra deras talan? Jo, politikerna borde göra det. Våra förtroendevalda verkliga representanter borde leva sig in i de många armas situation. Gör de det då? Svaret känner vi. Det blir nej. Ingrid Jussil lät dock inte publiken låsa sig i en alltför lätt framkallad aggression mot kommunalgubbar och riksdagsmän. Det är fel, menade hon, att ägna debattkraft och slösa vettig vrede mot dessa andrahandsfigurer. Vi måste söka de verkligt ansvariga på annat håll. Debatten, den heta debatten och det stora ifrågasättandet, *måste börja på riksplanet*, måste börja *på prioriteringsstadiet* vid själva basen, där experterna fattar de stora och viktiga besluten långt över våra huvuden.

Vad prioriterar då experterna, dvs. vad sätter de

främst, dessa våra främsta och största män? Jo, givetvis det de *värderar* högst. Får de alltså välja mellan motorvägar och daghem — väljer de — ja så, inte daghem, nehej.

Men även experterna kan i någon mån *tvingas* till detta val. Så länge vägarna helt betalas av staten men daghemmen till ringa del får bidrag därifrån är det lättare att klubba igenom vägar, trots allt. Och då är vi framme vid *den snåriga lagstiftning* som Ingrid Jussil ger stor skuld. Det finns ett trettiotal olika lagar som reglerar olika typer av bygande. Ingrid Jussil manade fram bilden av kommunalgubbar intrasslade i detta snåriga lagnät så att det sved bakom ögonlocket och man glömde sitt gubbhat för en hel kvart.

När det ändå finns så många krångliga lagar, borde det då inte snart vara tid att lagstifta om *den privata äganderätten* som tillsammans med *expertväldet* är hörnstenarna i vårt orättfärdiga samhällsbygge. Varför exempelvis bygger vi nytt med dyra hyror istället för att sanera klokt till låga hyror? Jo, de som *äger* fastigheterna *tjänar* på det nya och det är de som bestämmer.

Varför bygger inte kommunen så som kommunen och dess invånare vill att det skall byggas?

Jo, de som *äger* marken gör sig av med sin bästa mark, förstås. Jussils fråga: Varför låter vi alltså fortfarande enskilda markägare styra utvecklingen i för dem — de få — lönsamma och för oss de många mer eller mindre katastrofal riktning?

Jussils och vår lydiga slutsats blev alltså: Slösa inte kraft på debatter om delproblem, engagemang i till synes viktiga men faktiskt redan avgjorda projekt. Inrikta istället all uppmärksamhet på själva *basen* i problemkomplexet. Kräv ett samhällsinflytande som förhindrar att enskilda kapitalintressen kväver alla riktiga initiativ. Kräv en lagreglerad omorganisation redan på planeringsstadiet.

Efter Ingrid Jussils föredrag lyfte vi annorlunda försäkringsobjekt våra huvuden. Och som sagt. Mumlade gjorde vi icke längre.

Ulla Torpe

FRIHET FÖR ANGELA DAVIS

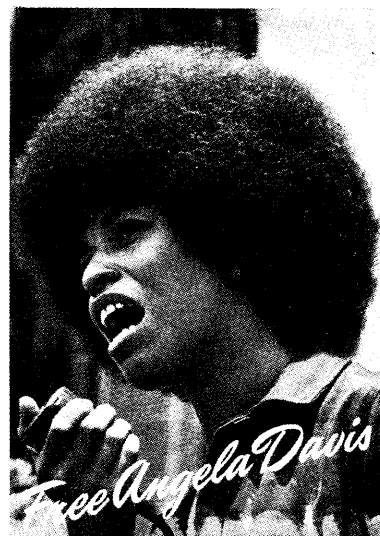
Sedan månader pågår över hela världen en stor kampanj för att rädda livet på den unga amerikan-skan Angela Davis, som sitter häktad i San Rafael, Kalifornien, falskeligen anklagad för "delaktighet i mord". Hon befann sig inte på brottsplatsen för den händelse som anklagelsen baseras på. Det var den 7 augusti 1970. En 17-årig neger, Jonathan Jackson, försökte med vapen i hand befria några unga negrer som satt på de anklagades bänk inför domstolen i San Rafael. Därvid döddes fyra män-skor, också den unge Jackson. Anklagelsen mot Angela Davis går ut på att hon skulle vara ägare till det vapen Jackson använde. Detta i ett land där vem som helst kan köpa vapen...

Om det absurda i anklagelsen säger en av hennes kolleger, professor John Pappademos vid det amerikanska universitetet i Illinois: "Enligt min mening baktalar man Angela Davis. Hon anklagas för mord och försök till bortförande, men hon var inte på platsen för brottet. Det är uteslutet att någon som är filosofiprofessor köper vapen för att använda det till en så förtvivlad gärning. De verkliga förbrytarna är i detta fallet de som innehar höga ämbeten i Kalifornien och praktiserar rasism, som omöjliggör en hederlig process mot svarta ungdomar och som konserverar ett omänskligt fängelse-system..."

Vem är hon då den unga kvinnan som, inspärriad i detta omänskliga fängelsesystem, fått en hel värld att träda fram till sitt försvar?

Hon föddes den 26 januari 1944 i Birmingham (USA) som dotter till ett lärarpar. Om den atmosfär i vilken hennes barndom förflöt berättar hennes yngre bror Reginald: "Angela och jag växte upp i Alabama till ljudet av exploderande bomber, kastade av rasfanatiker. 1963 när negerkyrkan i Birmingham bombarderades befann sig bland de fyra dödade flickorna också Angelas bästa lekkamrater..." Denna händelse gjorde ett outplånligt intryck på den då 19-åriga Angela som inte kunde fatta att sådana illdåd kunde begås mot människor bara därför att de har mörk hud.

I skolan visade Angela tidigt tecken på stor begåvning och vetgirighet. Hon hade turen att bli upptagen i en privatskola i New York där man också undervisade färgade barn. Där avlade hon sin studentexamen. Försedd med diplom kom hon sedan in vid Brandeis-universitetet. För att fördjupa sina kunskaper i franska språket fick hon tillfälle att studera två terminer vid Sorbonne i Paris. Här växte hennes intresse för filosofin. Därifrån kom hon till Goethe-universitetet i Frankfurt, Västtyskland, och läste där en termin. Vistelsen där gav hen-

ne möjlighet att lära sig tyska språket och hon fick tillgång till föreläsningar över Kant och Hegel.

Efter två års utlandsvistelse kom hon tillbaka till USA och skrev sin doktorsavhandling över temat: "Kants analys av våldet i den franska revolutionen." 1969 sökte hon en docentur vid filosofiska fakulteten vid Los Angeles universitet och fick den på grund av sina utomordentliga studieresultat.

Varför förföljs då denna begåvade och energiska flicka?

Hennes uppväxtmiljö och erfarenheterna av förföljelser och förtryck mot färgade men också mot vita amerikaner hade gjort henne till en medveten kämpe för rättvisa och demokrati. Särskilt bland ungdomen vann hon djupa sympatier. Den 25-åriga docenten hade just börjat sitt arbete som högskolelärare när FBI, USA:s hemliga polis, fick veta att det på universitetet fanns en kommunist. Universitetsledningen avkrävde Angela en förklaring om att hon inte var medlem av USA:s kommunistiska parti. Men att ljuga och hyckla passade inte hennes rätlinjiga och modiga karaktär. "Full av stolthet bekänner jag mig till mitt medlemskap i USA:s kommunistiska parti. Det har mångfaldigt mina krafter för negerfolkets befrielsekamp...", skrev Angela i sitt svar.

Hon blev omedelbart avskedad. Men professorerna, docenterna och studenterna var inte överens med universitetsledningen. I oktober 1969 beslöt lärarkåren med 539 röster mot 12 att fördöma dess åtgärd. Den 20 oktober fastslogs i Högsta domstolen att avskedandet var lagstridigt och universitetsledningen ålades att återta Angela Davis i tjänst.

Vid terminens slut, den 8 juni 1970, beslöt universitetsledningen att inte förlänga Angela Davis' anställningskontrakt. Som grund angavs: "Aktivitet utanför universitetet." Angela Davis hade faktiskt skapat sig ett namn och stort anseende som medborgarrättskämpe.

Nu försöker man genom den orimliga anklagel-

sen om delaktighet i mord för alltid tysta Angela Davis. Det man vill få henne dödsdömd för kan enkelt sammanfattas i fyra punkter: 1) för att hon konsekvent och lidelsefullt försvarar den undertryckta och rättslösa negerbefolkningen; 2) för att hon beslutsamt bekämpar aggressionskriget i Indokina, för att hon slåss för fred och framåtskridande; 3) för att hon i kraft av sina stora kunskaper och

sin personlighet utövar inflytande på breda kretsar av ungdomen; 4) för att hon är neger och kommunist.

— — —

Man erinrar sig Zacco och Vanzetti, Joe Hill, makarna Rosenberg... Angela Davis' liv är hotat — låt oss göra allt vi kan för att rädda henne och återge henne friheten!

V. S

Erland Hofsten:

Nativiteten i Sverige och världen

Till min förvåning ser jag att Vi människor i nr 1/1971 utan kommentarer har tagit in vad Eva Moberg skrivit i tidningen Vi om Sverige och den så kallade befolkningsexplosionen. Kan det vara möjligt att redaktionen för Vi människor utan vidare sväljer vad Eva Moberg har att säga i denna fråga?

Visst råder det ett samband mellan oss i Sverige och människor i andra länder — det gäller på befolkningsområdet som på andra områden. Men därav följer inte att man — mot bakgrunden att det föds så många barn i exempelvis Indien — bör glädja sig åt att barnantalet minskar i Sverige. Det är det Eva Moberg menar att vi bör göra.

I stort sett gäller nämligen att varje land måste lösa sina egna problem i fråga om befolkningstillväxten. Pengar, mat, råvaror kan ganska lätt skickas från den ena delen av världen till den andra. Människor bör däremot endast i begränsad utsträckning förflyttas. När det rör sig om vuxna personer (alltså inte om den ur storlekssynpunkt betydelselösa gruppen adoptivbarn) är emigration *alltid* förknippad med stora omställningsproblem — de som emigrerar måste ju lämna inte bara släkt och vänner utan också språk, kultur, klimat etc. (Problemet finns t. o. m. inom ett land, tänk på "Vi flytt' int".)

Men problemen är inte bara individuella. Inom den kapitalistiska delen av världen finns det så vitt jag vet inte något land, som har lyckats klara en kraftigare invandring utan att stora grupper människor har blivit lidande — i Amerika den inhemska befolkningen (indianerna), i andra länder invandrarna. Blåögd välvilja och tilltro till det svenska folkets hygglighet skymmer blicken för vad som håller på att hända här, för hur invandrarna behandlas. Bara en siffra: av infödda svenska barn går 85 procent vidare till gymnasiala studier, men bland invandrabarnen är motsvarande siffra 15 procent...

Detta är bara en skandal — andra är invandrarernas bostadsförhållanden, deras möjligheter att få bra jobb, deras politiska inflytande etc. Samtidigt "behöver" vi invandrarna — det är i hög grad de som jobbar ihop vårt välbefinnande.

Om nu de svenska födelsetalen fortsätter att sjunka, så blir följden inte bara att behovet av invandrarer ökar ytterligare utan också att intresset för åtgärder till barnfamiljernas fromma — dvs. i allt högre grad till invandrarfamiljernas — blir ännu lägre. Dessutom: ju fler barnlösa svenska familjer, desto flera människor som har råd att leva i överflöd.

Eva Moberg hänvisar till Michanek. Men Sveriges folkökning är inte högre än $\frac{1}{2}$ à 1 procent, och den ökningen beror inte på naturlig reproduktion. *Inga årgångar svenska kvinnor födda efter 1885 har fått så många barn, som skulle ha krävts för att den nya generationen skulle bli lika som deras egen!* Att Sverige inte redan har fått folkminskning beror på att dödligheten har gått ned samt alltså på invandringen.

Bakgrunden till Eva Mobergs engagemang i "befolkningsexplosionen" och hennes iver att kasta sig över dem som inte betraktar nya människor som något ont, är naturligtvis till syvende og sist att söka i hennes politiska hemvist. Som alla andra som ser kapitalismen som den bästa av samhällsformer skyggar hon för tanken att världens problem nummer 1 är ett fördelningsproblem. Hur mycket bekvämare är det inte att säga, att man löser världsfattigdomens problem genom att hindra att människor föds! Hur mycket enklare att försöka inbilla folk, att man hjälper Indiens svältande massor genom att föda färre barn i Sverige. Så slipper vi tala om sådant som skyddstullar, orättfärdiga råvarupriser och jättevinsterna på utländskt kapital, investerat i u-länderna...

Att invandring kan bli en ovanligt raffinerad form av utsugning har hittills förtigits. Men det är på tiden att vi får upp ögonen för det.

Till sist: vad u-ländernas "befolkningsexplosion" beträffar, så visar det sig att fruktsamheten går ned, så snart en frigörelse skett och landet kommer i gång med en social och ekonomisk utveckling. Färsk rapport från Cuba säger att födelsetalen där minskar starkt, men ingenstans annars i Latinamerika tycks det ske någon ändring på den punkten.

Vad kan vi lära av FAMILJEKAMPANJEN?

63.000 kvinnor och män har skrivit på ett vagt upprop till värn för familjen.

Det är bland dem många låginkomsttagare, ensamstående, änkor.

Kampanjen har fångat upp ett missnöje och skjutit in sig på följande punkter:

- Kvinnans ekonomiska beroende av mannen,
- äldre kvinnors svårighet att få arbete,
- Daghemmens otillräcklighet, urbaniseringen, effektivitetstänkandet, indoktrineringen i skolorna, den nedvärderade hemmakvinnan, barnfientligheten i samhället, kategoriboendet osv.

Dessa i och för sig legitima frågeställningar har fått en mängd kvinnor att skriva under familjekampanjens appell.

Samma spontana missnöje som kunde varit grunden för ett socialistiskt uppvaknande har använts i reaktionära syften, eftersom ingen socialistisk gruppering hittills lyckats fånga upp det missnöjet i ett politiskt arbete.

Det gäller att analysera orsak och verkan.

Vari består det reaktionära i Britt Nordströms resonemang och slutsatser?

Hennes samhälle är klasslöst, och i detta samhälle skall vi alla förenas i kampen för den minsta gemensamma nämnaren FAMILJEN (Mamma, pappa, barn.) Denna enhet utmålas som hotad.

Men Nordström ser hotet från "intellektuella kvinnosakskvinnor", "kommunister och marxist-leninister" och "den kungliga svenska avundsjukan".

Hon anser att samhället är styrt av en stark "socialistisk stat", som är ett hot mot "valfrihetens samhälle".

Nordström ser en samhällelig komplott av en klick vänsterradikaler och en socialdemokratisk regerings maktfullkomlighet som fullständigt dirigerar den enskilda människans liv.

Vi som socialister kan hålla med om många missförhållanden som Nordström pekar på, men ser dessa som en logisk följd av ett kapitalistisk-ekonomiskt system, där socialdemokraterna samarbetar med näringslivet. Där ser vi den verkliga konplotten...

DET ÄR ALLTSÅ KAPITALET'S LÖNSAMHETSINTRESSE SOM STYR KVINNANS SITUATION.

Boken är viktig och intressant för alla andra socialistiska kvinnogrupperingar. Vi pekar på samma slagsidor i samhället, men kommer till andra slutsatser.

Medkänsla — vikänsla

Britta Nordström verkar att ha lyckats med det som ingen socialistisk rörelse i Sverige ännu gjort: att tala direkt till kvinnornas missnöje och formulera en "vikänsla". Hon har fått en mängd kvinnor att resa sig upp ur sin utsatta och nedvärderade situation, att delta i en kampanj och ställa krav — men under Familjens hägn.

Familjekampanjen utnyttjar som alla reaktionära rörelser olika minoritetens skenbara motsättningar genom att spela ut hemmakvinnor mot förvärvsarbetande, icke-utbildade mot välutbildade osv.

Men vad Britta Nordström inte insett eller vill erkänna är att det är omöjligt för en "opolitisk" rörelse att driva "gemensamma krav".

Man kan inte kämpa för ALLA familjer.

Det finns lika många olika slags familjer som samhällsklasser. Det gemensamma kvinnan i låginkomstfamiljen har med kvinnan i höginkomstfamiljen är beroendet av mannens inkomst. Men de har inga gemensamma klassintressen. Och överklasskvinnorna har valfrihet och möjligheter som arbetarkvinnorna aldrig kan få i vårt samhälle.

Endast en befrielse av arbetarklassen som helhet kan befria kvinnorna.

Eftersom kampanjen använder sig av missnöjet med den förtryckta kvinnans situation och i begränsad utsträckning talar om frigörelse, samtidigt som kampanjen säger sig vilja tillvarata den traditionella kvinnorollen, är Nordströms linje enklare och attraktivare än vår väg.

Vi inom Grupp 8 vill göra kvinnorna politiskt medvetna och bryta sönder den traditionella rollen, som kan vara nog så behaglig, men ofta utgör ett fängelse, vi vill istället frigöra mänskliga resurser för både kvinnor och män.

Vi vädjar inte till fördomar eller leker opolitiska. Vi tar upp missnöjet ur ett perspektiv som river sönder hela det gamla samhällsmönstret och pekar på ett nytt. Ett socialistiskt samhälle. Kvinnornas missnöje är en starkt samhällsförändrande kraft och det gäller att använda den kraften för en revolutionär omvandling av samhället och inte en reaktionär.

Just därför har vi anledning att uppmärksamma Familjekampanjen. Den visar att det är bråttom och att det berövs ett slagkraftigt konkret handlingsprogram, som stakar ut vägen för en socialistisk kamp, som skall frigöra HELA familjen.

Grupp 8. M Garpe,
S. Osten, L. Waldén

Recensioner

Människor i stan

av Ingrid Olausson (Rabén & Sjögren)

Boken handlar om vår miljö, och vilka som bestämmer hur den ska se ut. Temat är intressant, men det hindrar inte att boken stundtals är rätt tråkig, därför att den inte kommer med några nyheter. Mycket av det här vet man redan om: att det är ont om daghemsplatser, och att kvinnor p. g. a. det inte kan komma ut och arbeta. Det är inga direkta förslag till en förändring.

L. F.

Nu kan det säjas

av Gun-Britt Sundström (Bonniers)

Gun-Britt Sundströms bok handlar om journalisthögskolan. Denna märkliga institution får en omild men rättvis behandling. Men boken har knappast något intresse utöver detta. Den på-

minner alltför mycket om en skoluppsats. Alltså: Endast för före detta, nuvarande eller tilltänkta journalisthögskoleelever.

C P

Dagens gärning i konsten

av R Broby-Johansen (Rabén & Sjögren)

Den danske marxistiske konsthistorikern har gjort ett fantastiskt bildverk om mänsklighetens vardagshistoria speglad i konsten. Det är inte bara illustrationerna som är värdefulla: Texten ger vår historia på ett briljant sätt. Kanske den mest pedagogiska marxistiska historieboken vid sidan av Leo Hubermans "Människans rike-domar".

75 kronor för en bok är mycket pengar. Men har man råd ska man inte tveka att investera i den här boken.

C P

Wilfred Burchett:

Det andra Indokinakriget: Laos och Kambodja (Rabén & Sjögren/Tema).

Den australiensiske journalisten Wilfred Burchett är en av världens främsta Indokinakännare. I sin nya bok ger han en utmärkt historisk analys av situationen i Laos och Kambodja. Boken är faktaspäckad men lättläst. Rekommenderas.

C. P.

Tariq Ali:

Pakistan (Rabén & Sjögren/Tema).

Det är sorgligt att Tariq Alis bok ska vara den enda billiga svenskspråkiga bok som går att få tag i om Pakistan. Ali är ytlig och pretentiös och boken ger inte mycket. Rekommenderas inte.

C. P.

Där skadorna visar sig först...

Den 16 mars talade docent **Hans Palmstierna** vid ett möte i Galleri Heland, anordnat av SKV:s storstockholmsdistrikt i anslutning till Internationella kvinnodagen. Han talade om de risker som nya kemiska ämnen kan innebära för människorna och den dem omgivande miljön.

Bland deltagarna fick med sig hem att särskilt begrundade var Palmstiernas inträngande besked om att där ev. skador visar sig först är hos arbetarna som är sysselsatta med framställningen av kemiska ämnen — eller använder dem i sitt arbete. Därifrån kommer varningssignalerna först.

Förutsättningen är att man lyssnar till dem förstås. Slutsatsen man därför måste dra är att arbetarskyddet måste bli effektivare och att kravet om att tjänsteläkarna skall vara anställda av och uppbära lön från fackföreningarna i stället för företagen måste förverkligas. Det gäller berörda arbetares liv och hälsa men sist och slutligen allas vår hälsa, våra vatten och luften vi andas.

Om hur vår miljö i dag är beskaffad sjöng **Anders Fugelstad** egna visor på ett förtjänstfullt sätt vid mötet.

Hans Palmstierna

Krigföring med BC-vapen

I juni 1952 kom jag första gången till Kina, till Peking. Alla de av mina åhörare som gjort en motsvarande resa vet vilken enastående upplevelse det är att komma till Peking: den gamla stadsmuren med sina torn, de låga husen med vackert svängda tak, kejsarstaden som ett smycke, himmelens tempel på en höjd utanför staden — en skönhetssyn olik allt annat. Kanske var det än tydligare den gången innan det moderna Peking utanför murarna vuxit så mycket.

Redan nästa dag när vi satt i sommarpalatset mötte mig en annan upplevelse. Det slog mig — men här finns ju inga flygare! Jag hade kommit mitt under det nya Kinas stora hälsokampanj. Bristen på hygien i det gamla Kina är välkänd. Under de tre år som gått efter befrielsen hade det i Kina pågått en kampanj för fostran till hygien av en bredd och en omfattning utan tidigare motsvarighet någonstades i världen. Hela befolkningen medverkade, många års avfall bortfördes, latrinkärlen transporterades täckta, skolbarnen samlade flygare och redovisade för kvarterskommittéerna, gårdar och gator hölls noggrant rena. Med hjälp av de gamla naturläkarna lyckades man under tre år vaccinera 307 miljoner människor mot smittkoppor, upplysning spreds genom väggtidningar, filmer, teater, möten — detta gällde hela landet. I Peking fanns 1952 inga lösa hundar — de kunde vara bakterie- eller virusbärare. I nordöstra Kina utrotades under 1951—52 45 miljoner råttor osv. Utan denna hälsokampanj kunde bakteriekriget mot denna del av Kina under de första månaderna år 1952 ha fått svåra följder.

Jag kom till Kina 1952 som medlem av den internationella vetenskapliga kommissionen för undersökning av fakta rörande bakteriekrig i Korea och Kina. Kommissionen hade inbjudits av kinesiska vetenskapsakademien och av den kinesiska fredskommittén. Den hade endast sex medlemmar. (England, Frankrike, Italien, Sovjetunionen, Brasilien och Sverige.) Medlemmarna från Brasilien och Sovjetunionen var framstående bakteriologer. Den sovjetiske professorn hade varit chefexpert vid Chabarovskprocessen år 1949. Denna process organiserades av sovjetregeringen. Den gällde japanernas bakteriekrig i Kina under andra världskriget. Tolv japaner vittnade om denna krigföring (pest). Dessa fakta erkänns även i svensk litteratur.

Kommissionens engelske medlem var en berömd biokemist. Han behärskade även kinesiska. Den italienske medlemmen var en framstående professor.

Att jag beslöt mig för att bli medlem av kommissionen hade flera orsaker. Ingen annan vetenskapare från de nordiska länderna fanns att tillgå.

Utan mig skulle kommissionen ej fått någon kvinnlig medlem. Framför allt ansåg jag att kommissionens arbete var en del av kampen mot kriget. Den kvinno förening i vars fredsarbete jag sedan ca 50 år deltagit hävdade redan 1924 i samband med valrörelsen att — med **Elin Wagners** ord — "Mänskligheten bör utrota kriget innan kriget utrotar mänskligheten". Föreningen hette då "Frisinnade kvinnors riksförbund". Sedan 1931 heter den "Svenska Kvinnors Vänsterförbund". Bakom vårt uttalande 1924 om krig som en fara för mänskligheten låg användningen av stridsgaser under första världskriget. Året efteråt — 1925 — tillkom Genèveprotokollet med förbud mot bakteriologisk och kemisk krigföring. Det har undertecknats av 60 stater, även av Förenta Staterna, som dock ej ratificerat protokollet.

Den kommission jag var medlem av utförde ett stort arbete under två månader. Det finns redovisat i en volym på över 600 sidor — 40 sammanträden, delvis i Shenyang och i Korea, samt tal med kinesiska experter, ögonvittnesförhör osv. Jag citerar här endast ur kommissionens slutsats: "Koreas och Kinas folk har varit föremål för angrepp med bakterievapen. Dessa vapen har använts av enheter ur USA:s väpnade styrkor vilka för ändamålet begagnat sig av ett stort antal olika metoder; en del av dessa förefaller att ha utvecklats ur metoder som den japanska armén använde under andra världskriget. Kommissionen har nått dessa slutsatser genom att logiskt sammanställa alla fakta..."

Innan kommissionen lämnade Kina mottogs den officiellt av **Mao Tse-tung** och **Cho En-lai**. Den senare förde ordet. Var och en av oss sade något om det egna landet. Jag omtalade att Sverige redan 1950 erkänt Folkrepubliken Kina. När jag i det sammanhanget nämnde Undéns namn lyste Cho En-lai upp och sade "Unden".

Låt mig här påminna om hur högaktuell frågan om förbud mot BC-vapen nu är.

Hela världen vet att Förenta Staterna använder kemisk krigföring i Vietnam.

FN:s nedrustningskommission i Genève väntas — på förslag av Sverige genom **Alva Myrdal** — inför FN:s generalförsamling framlägga texten till en deklaration som skall bekräfta förbudet mot användande i krig av alla BC-vapen och som skall vara bindande för alla nationer.

Jag har aldrig tagit noga reda på hur det gick för vår kommissions medlemmar när de kom hem till sina respektive länder. Litade man på oss? Jag vet

Dö för Gulf

Den 8 mars behandlade USA:s högsta domstol målet mot Guy Gillette, 26 år, och Louis Negré, 23 år. Problemet med dem var att de inte var totalvägrare. Hur experterna än pumpade deras samveten så bedyrade de unga männen att de skulle försvara sitt fosterland, USA, om det vore anfallet. Men att de vägrade att fälla bomber över Vietnam, som aldrig hotat USA.

Guy och Louis fick två års fängelse vardera.

Att Nixon offerar tiotusentals sydvietnamesers liv "för att rädda amerikanska liv" som det hette vid invasionen i Laos må räcka som skäl för Saigon-cheferna Thieu och Ky. Men vad säger Nixon till de tusentals amerikaner som trots Saigon-truppernas offerdöd ändå löper stor risk att omkomma i Indokina? Att de måste dö för Ky och Thieu sägs inte längre. Det senast uppgivna motivet var att "en våg av isolationism skulle svepa över USA om vi lämnade Indokina". Finns det då inga andra sätt än att plundra och bränna upp dem?

Ska våra söner skickas att dö för oljan? är den fråga som tusentals amerikanska mödrar sänt till sin regering. En rad artiklar i internationella tidskrifter har de senaste månaderna berättat om de oerhörda oljefyndigheterna utanför Indokinas kuster och i Mekongdeltat. De amerikanska oljejättarna har också antytt att de fått garantier från Nixon att USA skulle fortsätta ockupationen av Sydvietnam och hålla "investeringsvänliga" regimer vid makten där så att oljebolagen riskfritt kan pumpa ut det svarta guldet från Vietnam. De vietnameser som säger: "Landets naturtillgångar tillhör folket!" är en säkerhetsfråga enligt dessa bolag. Säkerhetsfrågor löses genom insats av bombflyg.

Vad svarade USA-regeringen på mödrarnas fråga: ska våra söner dö för oljan? Först svarade UD att det inte hade några bevis för att det fanns olja i området och att det inte kände till om regeringen i Saigon hade för avsikt att ge koncessioner åt utländska bolag. Ett par veckor senare försäkrade utrikesminister Rogers att oljeupptäckten "har absolut ingen som helst inverkan på USA:s Indokina-politik" och "vi kände ingenting till om detta tills helt nyligen!"

I årtal har de största amerikanska bolagen med hjälp av FN-organet ECAFE letat olja i området.

USA:s ambassadörer i Thailand och Saigon har avlagt offentliga rapporter om förekomsten — och de politiska konsekvenserna för USA:s del. Och USA:s regering har ingenting fått veta! Det verkar inte sant.

Och mödrarna envisas: Är det på Gulfs och Standard Oils kontor som USA:s utrikespolitik bestäms?

Nu tycker Nixon att det är okvinnligt att syssla med politik, olja och såna smutsiga ämnen. Kvinnor ska bedja och gråta och föda pojkar åt honom som han får utbilda till mördare och sätta i fängelse om de vägrar. I onsdags kallade Vita Husets fader till sig några utvalda kvinnor i vars närvaro han talade till nationen om de 1.600 amerikaner som fängslats i Indokina. (Anhöriga till ovan nämnda Guy, Louis och andra amerikaner som fängslats i USA, tillkallades inte. Ej heller de mödrar som frågat: ska våra söner dö för oljan?)

Presidenten sade: "Jag uppmanar hela USA:s folk att ägna denna vecka åt hjärtinnerliga böner och ceremonier som uttrycker djup oro för fångarna och de saknade, ceremonier som kan ingjuta nytt mod och hopp hos de anhöriga och påskynda den dag när deras prövningar kan sluta."

Samtidigt har 70 kongressmän krävt hos Nordvietnams myndigheter att få inspektera de läger där piloterna hålls internerade.

Till Sverige kommer åter en delegation från USA för att "vädja om hjälp att få piloterna frigivna". Frigivna — för att åter tvingas upp i bombplan, för att åter fälla eld och gift och järn över Vietnams byar, frigivna — för att åter förhöra vietnameser till döds?!

USA kan återfå varenda tillfångatagen pilot av DRV, av FNL, av Pathet Lao. Omedelbart som USA lovar att upphöra med sitt mördande i Indokina, lovar ta hem sina trupper till USA — så får de piloterna med sig.

Om Sveriges regering och folk har någon känsla för piloterna och deras anhöriga så bör vi upprepa det för prästerna och Nixon.

Eller kan man icke begära av USA att det ska upphöra med sitt folkmord? Vilket bottenlöst förakt för USA:s folk som dess traditionella vänner visar genom att tyst åse Pentagons människoslakt, genom att ta den för given.

Sara Lidman

att den framstående italienske professorn fick ett förtroendevotum av kollegerna vid Bolognauniversitetet. Och jag vet att vår berömda engelske medlem förblev FRS och att en del forskare i England

gav honom sitt förtroende. Och jag vet att ingen svensk forskare ansåg det bevisat att USA kunde ha tillåtit experiment med BC-krigföring på den tiden.

Andrea Andreen

ARBETARRÖRELSENS KRÖNIKA

En bokfilm

DEL I 1881 - 1938

DEL II 1939 - 1970

1.200 fotografier, teckningar,
karikatyrrer, dokumentfaksimil
och tidningsurklipp.

Banden är betydligt större
än illustrationen visar
Format 285 x 205 mm

Varje del omfattar ca 300 sidor. Vack-
ra linneband med ryggtitel i färg. La-
minerade färgglada skyddsomslag.

...dokumentärfilmen om nutid - i bokform. Ovärderlig för den som vill följa samhällsdebatten.

"Böckerna är nyttiga att läsa och lätta att hitta i. Det är ett uppslagsverk som ger en viktig del av den politiska bakgrunden till vårt moderna samhälle".

Alf Åberg

"Gunnar Gunnarsson nöjer sig nämligen inte med att i ord och bild berätta om vad som hänt sedan 1880-talet fram till nu i vårt land utan belyser ständigt skeendet här hemma i ljuset av händelserna ute i världen. Det är en världsskörelse han skildrar.

Per Meurling

Gunnar Gunnarsson har fått många pressor för sitt stora tvåbandsverk om den svenska arbetarrörelsen. För sin förmåga att disponera och behandla det utomordentligt rika materialet och för sina gedigna kunskaper om svensk och internationell arbetarrörelse. På ett överskådligt sätt har författaren placerat in de många viktiga händelserna i deras internationella sammanhang och klart belyst utvecklingens linjer.

njutbar läsning och givande bläddring för alla åldrar. Den som kommit till mogen ålder upplever intensivt de många minnen av segrar och nederlag i en värld av förvandling. Den som är ung får rätta perspektivet på viktiga frågor i dagens samhällsdebatt. De många illustrationerna, den moderna, öppna layouten och den klara textdispositionen gör dessa magnifika böcker ovanligt lättlästa och lätta att slå i.

Vi har med andra ord fått en spännande bokfilm om vår egen tid. Aktuell historia serverad på ett intressant och tillgängligt sätt. Alla som vill följa med utvecklingen, alla som vill veta bakgrunden till dagens politiska skeenden och som vill stå på fast mark i debatter — läs Arbetarrörelsens krönika med det snaraste. Det är

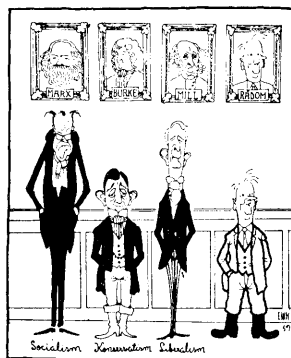
Arbetarrörelsens krönika är naturligtvis en idealisk gåva vid bemärkelsedagar, jubileer m.m. Den levereras i en sober presentkartong för båda banden. Finns nu ute i bokhandeln.

Stockholms-Tidningens förstasida med nyheten att England och Frankrike förklarar Tyskland krig.

Då Olof Palme reste till USA på ett inofficiellt besök i juni möttes han av demonstrationer, som ogillade de svenska utjästelserna om humanitär hjälp till Nordvietnam och därför bar omkring plakater med upmaningar att inte köpa de svenska Volvo-bilarna.

Partiledarna och deras lärofäder skulle man kunna kalla denna lätta satiriska plansch från 1959 av den uddige FWK.

Socialdemokratiska valaffischer 1948 — fortsatt arbetarstyr och treveckorssemester viktiga temata.

**Kontantpris för båda banden 195:-
Delbetalning: 30:- vid mottagandet,
och 6 månadsbetalningar à 30:-**

TIDEN•FIB:s FÖRLAG

Sveavägen 68 111 83 Stockholm Tel. 23 82 50

Jag rekriverar härmed Arbetarrörelsens Krönika (två band)

- ☐ att betalas kontant 195: — mot efterkrav
☐ Mot delbet. 30: — samt 6 månaders betalning à 30: —

Namn _____

Adress _____

Postadress _____

Vad menar Morgonbris?

I det senaste numret av Socialdemokratiska Kvinnoförbundets tidning Morgonbris läser vi med stigande häpnad en artikel av Kvinnointernationalens förra sekreterare, Mary Saran, om tillståndet i Indonesien efter 1965, då militärer som bekant störtade Sukarno och införde en terror över alla gränser, omvittnad av en hel värld. Mary Saran skildrar sitt sammanträffande med en kvinnlig advokat, Amartiwi Saleh:

"Socialdemokraterna och stora delar av befolkningen välkomnade sitt lands räddning från en tydligen förutbestämd inlemning i kommuniststaterna som en del av Djakarta-Peking-axeln. När friheten och pressfriheten blev något så när återinförda återupptog de sina förbindelser med sina utländska vänner. Sålunda var en representant från Indonesien med på Kvinnointernationalens seminarium och konferens 1969 och jag kunde göra min resa till Indonesien.

När jag nu går över till Amartiwi skall jag även försöka skildra politiska händelser, ty Amartiwi Saleh är 'politisk'. Hon har varit socialdemokrat från sin tidiga ungdom och hennes liv har präglats av den politiska situationen — till det bättre och till det sämre.

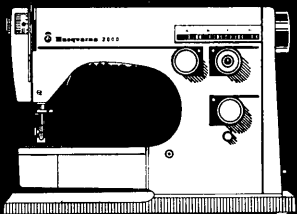
Till det bättre sedan 1965, försäkrade hon mig, ty detta år gav henne och andra förnyat hopp. Än en gång kunde de vara medborgare som kunde handla efter sin egen övertygelse, inte längre tvingade att dölja sina åsikter. Det är sant, en del restriktioner finns alltså, och en militärregim är inte vad socialdemokrater finner idealiskt. Emellertid, som många av mina indonesiska kamrater underströk: Indonesiens armé är inte nödvändigtvis så reaktionär som arméer kan vara på andra håll, på grund av den revolutionära roll den spelade efter kriget och i kamp för nationell frihet...

Många aktionsgrupper uppstod spontant efter Sukarno-regimens fall också i Amartiwis hemstad Bandung. Hon är aktiv i dem, bland ungdomar, studenter, kvinnor. De välkomnade den nya regimen inte endast därför att den hade, nästan i sista minuten, hindrat kommunisterna från att ta över, men därför att de framställde krav och följde de löften som givits till folket."

Artikeln fortsätter i samma stil.

En halv miljon, enligt andra uppgifter en miljon människor har mördats i Indonesien, otaliga förmäktar i fruktansvärda fängelser och fångläger. Vad menar Morgonbris?

Nya Husqvarna 2000

Världens enda
smörjfria
symaskin

Nya Husqvarna 2000 demonstreras nu över hela landet.
Ring mig!

Husqvarna

50 90 25

CONTI — Restaurant

Upplandsgatan 51
Tel. 32 31 00

God mat — God dryck

Nyheter varje vecka

O. L:s Textil

Emågatan 29 — Bagarmossen
Tel. 48 03 47

GÖTEBORG:

Vid köp av

Radio-TV-Kylskåp
kontakta

Philip Carlsson Radio o. TV

Husargatan 24, Göteborg.
Tel. 11 15 86

Länsmansgårdens

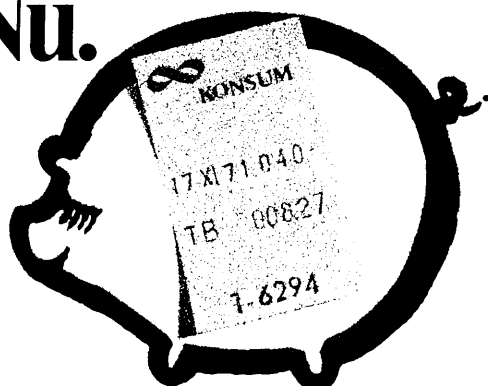
Tobak

Tel. 54 45 72

**GLÖM EJ ATT
PRENUMERERA!**

Somliga får återbäring.

Nu.

Visst får du köpa saker i Konsum utan att vara medlem. Hyggliga priser, stort sortiment, bra varor är inte att förakta.

Men återbäring får du bara om du är medlem. Det är mycket lätt att bli. En och en halv miljon hushåll är det. Det enda du behöver göra är att samla årets konsumkvitton och lämna in dem i januari tillsammans med en ansökan att bli medlem.

Nu vet du det. Och får du ingen återbäring nästa år är det faktiskt inte vårt fel.

Märket för konsumenter i förening

1	2	3
öppna här		
Spelaren avgör själv om 2 eller 3 luckor skall öppnas. Luckorna måste öppnas i nummerföljd. Est. räknas som 1 eller 14		
21	ger	100
20	ger	50
19	ger	10
18	ger	5
17	ger	2

SVENSKA

"21"

Av god kartong

Pris per kart. om 1000

kl. 50: — inkl. moms,

porto tillkommer

G. V. GAJNER AB

Box 15039, 161 15 BROMMA 15. Tel. 08/25 84 00

**möbler
förmånligt**

Exempel:

Möbler för 1.000: —

Ingen handpenning.

Motto: Låga omkostnader.

**RECES
MÖBELLAGER**

Drottninggatan 110

1 tr. ner - ovanf. Tegnérsg.

Måndagar öppet till kl. 20.

KAOS

Sagas vis- och vinrestaurang

i Gamla stan

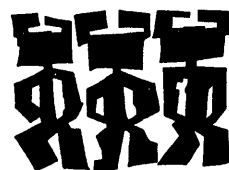
populär för sitt goda kök och för sin ljuvliga atmosfär med utsökta vissångare från världens alla hörn.

Öppet kl. 20.00—02.00.

Dessutom lunch 11.45—14.00

Söndagar stängt.

Festvåning i djupa källarvalv.

Stora Nygatan 21. Tel. 20 58 86

För Vietnams kv...

När dessa rader skrives fullbordas i Indokina ett nytt svidande nederlag för Nixon: i panik flyr de överlevande av Saigonjuntans trupper, dess amerikanska "rådgivare" och dödsfåglar ur Laos, förföljda av nordvietnamesiska trupper och den laotiska frihetsrörelsens soldater. Inte utan skäl varnade på sin tid de Gaulle USA:s krigsmakt för att fortsätta äventyrligheterna i Indokina — fransmännen hade fått lära sin läxa och den var hård. Men liksom en gång Hitler klamrar sig Nixon fast vid illusionen om att man med vapenmakt skall kunna krossa folkens frihetslängtan och deras krav på att få bestämma i eget hus.

Vår beundran över det vietnamesiska folkets tapperhet är stor. Men hela vidden av de offer som detta folk bringar i kampen för friheten kan vi näppeligen göra oss en föreställning om. En sak förstår dock de flesta: att varje form av solidaritet är oändligt välkommen. I sin artikel från Hanoi i vårt förra nummer berättade Eva Palmaer att man ofta talade om betydelsen av solidaritetsrörelserna, om den oerhörda hjälpen från de socialistiska länderna och om den — visserligen blygsammare — från den kapitalistiska världen: "... SKV:s bidrag apostroferades ofta, våra kronor är faktiskt oerhört välkomna och än mer sätter man

värde på det vittnesbörd om solidaritet och medkänsla de utgör."

Vi bilägger med detta nummer ett inbetalningskort. Och väddar till dej: använd det i förvisningen om att varje krona du avstår åt våra vietnamesiska vänner inte bara är ett värdefullt ekonomiskt bidrag utan också något som värmer deras hjärtan och stärker deras kampmod. Och det är väl det minsta vi kan försöka göra!

Listan över bidragsgivare är inte så lång denna gång — vi hoppas den ska bli så mycket längre i nr 3 av vår tidning!

I den förra redovisningen, som slutade på 158.727: 61, fanns ett belopp på 100 kr från "Länsmansgårdens tobakshandel i Göteborg". Beloppet gällde i verkligheten likvid för en annons i vår tidning, varför vi denna gång måste dra ifrån den hundralappen. Den rätta slutsumman vid föregående redovisning skulle alltså vara 158.627: 61.

Här följer nu redovisningen:

Transport 158.627: 61	
B. Johansson, Halmstad	30: —
Svea Söderman, Johanneshov	25: —
Ingrid Boström, Kopparberg	80: —
Katja Birmann, Stockholm,	
"Victor Vindes minne"	15: —
Ellen Eriksson, Stockholm	20: —

gm, Mia Emsheimer, Stockholm,	
bössinsaml.	1.164: 50
Partille SKV-avd.	100: —
Kviber—Centrala SKV-avd.,	
Göteborg	135: —
Bjurslätt SKV-avd., Göteborg	50: —
Via Lundby SKV-avd., Göteborg	100: —
Bromma SKV-avd., Sthlm, insaml.	
vid möte	70: 86
Fyrklöverns SKV-avd., Stockholm,	
insaml. vid möte	90: —
Gustav Fröbom, Porjus	100: —
Hildur Lönnström, Porjus	50: —
Anny Ohman, Porjus	50: —
Teresia Isaksson, Porjus	20: —
Emilia Lundberg, Porjus	30: —
Emma Åkerlund, Porjus	25: —
Ellen Eriksson, Stockholm	20: —
Eia Joss-Liljegren, Göteborg	35: —
Mia Westerberg, Falun	50: —
Gurli Mellberg, Hjo	10: —
Edith Hübinette, Västra Frölunda	100: —
Siv Roslin, Piteå	50: —
Solveig Hansson, Farsta	50: —
B. Bokhagen, Lännersta	10: —
Stina Wretling, Arbrå	30: —
Maja Eriksson, Centrala avd.,	
Göteborg	25: —
Greta Englund, Skärholmen	50: —
Kronor 161.212: 97	

KOMMUNEN 1871 ...

Fortsättning från sidan 17

far dess mest spektakulära händelse, störtandet av Vendome-kolonnen. Några dagar tidigare förstördes Thiers hus, en annan symbolhandling. Thiers har under tiden samlat trupper i Versailles. Den 20 maj gör han ett genombrott vid Point-du-Jour, den 21 maj tågar 130.000 soldater nästan utan motstånd in i Paris. Men de röda arrondissementen fortsätter motståndet, framför allt Belleville. Men sista striden utkämpas på Père Lachaise den 27 maj, den sista dagen i "den blodiga veckan". Den 28 maj är allt slut. Klockan två avlossas det sista skottet från ett kommunaregevär. Reaktionen har vunnit, än en gång, och kan börja sitt återuppbyggnadsarbete på Kommunens ruiner.

Men långt viktigare än krigsdata och bataljer är det konstruktiva arbete som ändå hann påbörjas under de 72 dagarna, och där kvinnorna spelade en huvudroll. Kommunens uppbyggnad var sant demokratisk. Impulser fördes fram till nationalförsamlingen från klubbar och syndikat — en nackdel var att mycket av Kommunens styrka försvann i retoriskt töcken. Pressen åtnjöt ända in i det sista en stor frihet.

Och det viktiga är att Kommunen är den första statsform där arbetarnas intressen är utslagsgivande. Att hyrorna skall hållas nere, tomma våningar kunna övertas och ges till behövande, att panter från pantbankerna återlämnas, att kantiner och

kommunala slakterier inrättas, att priserna fixeras på matvaror är några av de åtgärder som Kommunen faktiskt hinner genomföra.

Och kvinnorna, som med sådan entusiasm ställt upp på Kommunens sida och deltar i striderna, är inte mindre aktiva. Louise Morel och Elisabeth Dmitrieff är några av förgrundsgestalterna inom Kvinnounionen, som under sin korta verksamhet arbetar för kvinnornas rätt till arbete, yrkesutbildning för kvinnor, för inrättandet av barndaghem, kooperativa affärer och produktionsenheter. Att undervisningen skall vara skild från kyrkan är självklart. Kvinnounionen har också klart för sig att om revolutionen är nästa etapp inte politisk utan social. Då skall varje medlem av Kvinnounionen också vara medlem av Internationalen.

Revolutionen lyckades inte — den gången. Den dränktes i blod. In i det sista kämpade kvinnor och barn på barrikaderna. Rimbaud skrev en dikt som hyllade parisiskan denna vår 1871. Den heter Jeanne-Marie:

*Jeanne-Marie har starka händer,
Mörka händer, som sommarn brände,
Händer bleka som dödens ...*

*De har bleknat, underbara,
i solsken tungt av kärlek
över mitraljösens brons
i Paris, en stad i uppror.*

Katja Waldén